

Kesan Sejarah Dan Tempat-Tempat Menarik

**Negeri Pulau Pinang
Pulau Mutiara Timur**

Mohamed Roselan Abdul Malek

Oscar Book International

Gambar-gambar foto di muka-muka surat 2 - 4 adalah dengan ihsan Jabatan Penerangan Malaysia; 51, 59, 60, 62, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, dengan ihsan Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang.

© Oscar Book International
Cetakan Pertama 1998

OSCAR BOOK INTERNATIONAL
37 A, JALAN 20/16,
PARAMOUNT GARDEN,
46300 PETALING JAYA,
SELANGOR DARUL EHSAN.

AMARAN ATAS HAKCIPTA

Semua hakcipta terpelihara. Sebarang bahagian dalam buku ini tidak boleh diterbitkan semula atau dipindahkan dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang cara, baik dengan cara elektronik, mekanik, penggambaran ataupun sebaliknya tanpa izin yang bertulis terlebih dahulu daripada pihak penerbit.

Perpustakaan Negara Malaysia Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Mohamed Roselan Abd. Malek

Negeri Pulau Pinang Pulau Mutiara Timur / Mohamed Roselan
Abd. Malek.

(Siri kesan sejarah dan tempat-tempat menarik)

ISBN 967-941-337-3 (set)

ISBN 967-941-349-7

1. Pulau Pinang--History. 2. Pulau Pinang--Description and travel.

1. Judul. II. Siri

959.5113

Dicetak Oleh:

Percetakan Soonly Trading
No: 10, Jalan BS 7/10,
Kawasan Perindustrian Bukit Serdang,
43300 Seri Kembangan,
Selangor Darul Ehsan.

M
953188

9 JUL 1998

Perpustakaan Negara
Malaysia

TINGKAT 2, DEWAN SRI PINANG, 10200 LEBUH LIGHT, PULAU PINANG

Telpon: Pejabat: 04-2622523
Perpustakaan: 04-2622255
Fax: 04-2628820

Surat Tuan

Surat Kami

Tarikh: 23hb. December, 1992

Kata-Kata Aluan

Saya mengambil kesempatan di sini untuk mengucapkan setinggi-tinggi tahniah dan syabas kepada pihak **Oscar Book International** kerana telah berjaya menerbitkan buku yang bertemakan **Kesan Sejarah Dan Tempat-Tempat Menarik** di Malaysia. Kandungannya juga meliputi maklumat tentang perpustakaan-perpustakaan Negeri yang terdapat di seluruh Malaysia. Ini adalah satu usaha yang murni dan penuh bermakna dan penerbitan buku ini adalah dialu-alukan.

Terbitan ini dapat memberi gambaran jelas kepada masyarakat tentang kemajuan, perkembangan serta perkhidmatan-perkhidmatan yang diberikan oleh perpustakaan-perpustakaan di seluruh Malaysia. Tidak dapat dinafikan bahawa perpustakaan memainkan peranan penting dalam melahirkan masyarakat membaca selaras dengan fungsi utama sesebuah perpustakaan itu, iaitu untuk membentuk masyarakat yang berilmu dan berbudaya membaca melalui perkhidmatan perpustakaan. Kerajaan sentiasa memberi perhatian yang khusus dalam usaha mewujudkan budaya ilmu serta melahirkan budaya membaca di kalangan masyarakat kita.

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang mempunyai peranan dan tanggungjawab untuk membentuk satu budaya membaca di kalangan masyarakat di Negeri Pulau Pinang. Bermula dengan Perpustakaan Pusat, Perbadanan kini dapat memberi perkhidmatan perpustakaan ke peringkat kelima iaitu pemberian perkhidmatan Perpustakaan Desa selepas perkhidmatan cawangan, bergerak dan perkhidmatan pinjaman berkelompok. Perbadanan juga dapat memberi perkhidmatan di peringkat keenam iaitu memberi nasihat kepada Jabatan-Jabatan Kerajaan, swasta dan keluarga dalam usaha penubuhan Perpustakaan Jabatan dan keluarga. Perpustakaan juga perlu menukar imej iaitu bukan hanya tempat tumpuan orang ramai untuk meminjam buku bahkan ia perlu menjadi pusat sumber maklumat dengan kemudahan komputer dan teknologi maklumat yang terkini dan dapat memenuhi keperluan ingin tahu dalam pelbagai bidang.

Adalah menjadi harapan saya bahawa Perbadanan akan dapat memberi perkhidmatan dengan penuh efisien, dedikasi, cepat dan tepat yang dapat memanfaatkan seluruh rakyat khususnya rakyat Negeri Pulau Pinang.

Saya berharap dengan penerbitan yang diusahakan oleh Oscar Book International ini rakyat akan memahami dengan lebih terperinci dan tepat lagi akan kemudahan-kemudahan dan perkhidmatan-perkhidmatan yang disediakan oleh perpustakaan-perpustakaan yang sedia ada. Semoga kita bersama-sama dapat menggunakan perkhidmatan-perkhidmatan serta kemudahan-kemudahan yang disediakan dalam melahirkan insan yang progresif ke arah merealisasikan masyarakat Malaysia yang berilmu dan bermaklumat.

Sekian, terima kasih.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Ong Chai Lin".

ONG CHAI LIN
Pengarah
Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang.

KANDUNGAN

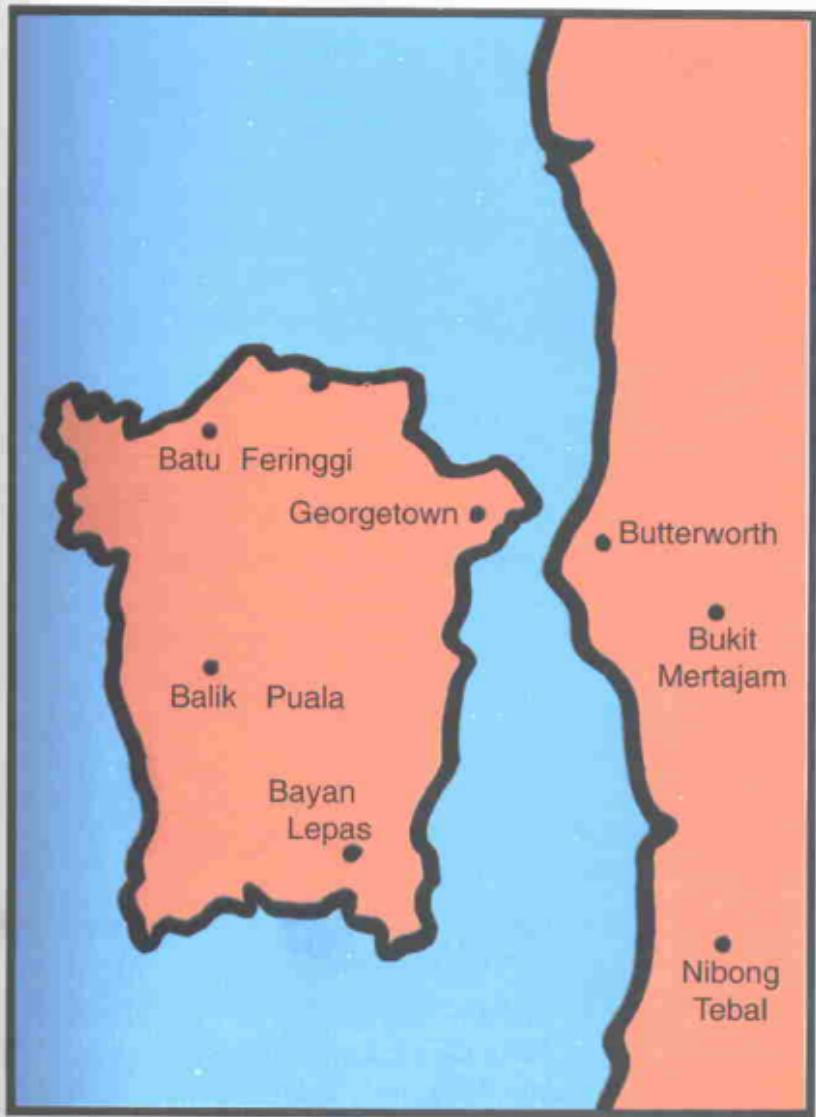
Muka Surat

Peta	1
Bendera & Lambang	2
Yang di Pertua	3
Ketua Menteri	4
Sejarah Ringkas Pulau Pinang ‘Pulau Mutiara’	5
Kompleks Tun Abdul Razak	13
Sekolah Penang Free	15
Tokong Ular	17
Fort Cornwallis	19
Masjid Kapitan Kling	21
Masjid Negeri	23
Muzium Negeri	24
Tokong Buddha	26
Kuil Nattukkhotai Chetiar	27
Bukit Bendera	28
Jambatan Pulau Pinang	31
Taman Rama-rama	33
Taman Kota Lama	35
Taman Botanikal	37
Taman Burung Pulau Pinang	38

	<i>Muka Surat</i>
Menara Jam Besar	39
Batu Feringgi	41
Batu Maung	42
Kepala Batas	44
Mak Mandin	46
Muzium Perhutanan	48
Gereja St. Anne	49
Perbadanan Perpustakaan Awan Negeri Pulau Pinang	51

PETA

Pulau Pinang Pulau Mutiara Timur

Bendera Negeri Pulau Pinang Pulau Mutiara Timur

Lambang

Lambang-lambang tersebut di bawah menggambarkan keteguhan dan semangat cintakan negeri dan negara bagi setiap rakyat. Lambang-lambang ini juga mengingatkan kita tentang perjuangan silam pemerintah-pemerintah terdahulu untuk mewujudkan sebuah negara Malaysia.

*Lambang
Negeri Pulau Pinang
Pulau Mutiara
Timur*

- Pokok pinang ialah pokok dari mana nama pulau ini didapati.
- Petak yang berwarna kuning mengandungi gambar jambatan besar Pulau Pinang yang mempunyai dua tiang dan empat kabel yang menegakkan tiang tersebut. Dua batang tiang ini melambangkan Serampang Mata Dua di dalam Dasar Ekonomi Baru iaitu Pembasmian kemiskinan dan penyusunan semula masyarakat. Empat kabel menggambarkan empat jenis kaum, Melayu, Cina, India dan lain-lain.
- Jalur-jalur biru dan putih menjadi simbol lautan berjumlah lima bagi tiap-tiap satu warna. Ini menandakan Lima Prinsip Rukunegara dan Lima Daerah Pentadbiran yang terdapat di Pulau Pinang.

YANG DI-PERTUA NEGERI PULAU PINANG

Tuan Yang Terutama Tun Dato' Seri (Dr.) Haji Hamdan Sheikh Tahir S.M.N., P.S.M., D.U.P.N, D.P., D.P.M.N., K.M.N dilantik menjadi Yang di-Pertua Negeri Pulau Pinang pada 1 Mei 1989 selama tempoh empat tahun dan seterusnya dilantik semula untuk penggal kedua pada 1 Mei 1993, selama tempoh empat tahun lagi.

KETUA MENTERI NEGERI PULAU PINANG

Yang Amat Berhormat
Tan Sri Dr.Koh Tsu Koon
P.S.M.

SEJARAH RINGKAS PULAU PINANG 'PULAU MUTIARA'

Pulau Pinang terletak di utara pantai barat Semenanjung Malaysia. Pulau Pinang atau dikenali juga sebagai '*Pearl of the Orient*' atau Pulau Mutiara Timur, dipisahkan dari tanah Semenanjung oleh Selat Selatan selebar 3.5 kilometer.

Pulau Pinang mempunyai keluasan 1,034 kilometer persegi terbahagi kepada dua bahagian iaitu Tanah Pulau dan Tanah Daratan Besar atau Seberang Prai.

Pulau Pinang adalah negeri yang kedua terkecil di Malaysia selepas Perlis. Namun begitu, negeri ini ialah destinasi pelancongan yang utama berbanding negeri-negeri lain di Malaysia.

Pulau Pinang bukan hanya terkenal dengan pantainya tetapi juga kerana seni bina bangunan-bangunannya dan juga makanannya.

Terdapat banyak bangunan lama di Pulau Pinang. Negeri ini dianggap sebagai tempat yang mempunyai paling banyak bangunan lama sebelum perang di Asia Tenggara. Majlis Perbendaharaan Pulau Pinang sendiri mengenal pasti bahawa terdapat 8,000 bangunan lama di pulau itu.

Ini tidak menghairankan kerana Pulau Pinang ialah negeri pertama yang menjadi tanah jajahan British apabila Francis Light mendapatkannya untuk British daripada Kedah pada tahun 1789.

Nama Pulau Pinang mula disebut dalam catatan tentang Tanah Melayu dalam tahun 1591. Pada waktu itu, Kapten James Lancaster, salah seorang pengembara Inggeris yang belayar di perairan Selat Melaka telah menyebut tentang Pulau Pinang. Beliau menyebut Pulau Pinang sebagai ‘Poolo Pinang’. Kapal Kapten Lancaster yang diberi nama ‘Edward Bonaventure’ telah bersinggah di Pulau Rimau, di selatan Pulau Pinang.

Asal-usul nama Pulau Pinang dikaitkan dengan pokok pinang yang banyak tumbuh di merata tempat di pulau itu terutamanya di kawasan pantai.

Nama Pulau Pinang kerap kali juga disebut iaitu sebagai tempat perkelahan dan padang permainan raja-raja Kedah yang bersemayam di kawasan Kuala Muda dan Kuala Merbok.

Raja Kedah dan pengikut-pengikutnya sering kali mengembara ke pulau-pulau yang berdekatan untuk berburu dan berkelah. Mereka sering belayar ke Pulau Pinang dan berulang-alik ke kawasan pedalaman melalui Sungai Pinang.

Pada masa itu, terdapat penduduk asal Melayu yang kebanyakannya pelaut yang tinggal di kawasan pantai. Di pulau itu terdapat banyak pokok pinang yang tumbuh di merata tempat. Daripada nama itulah timbulnya nama Pulau Pinang dan kekal sehingga sekarang.

Apabila Kapten Francis Light mendarat di Pulau Pinang pada 11 Ogos 1786, beliau bertemu dengan penduduk asal pulau itu. Mengikut laporannya, terdapat seramai 58 orang penduduk Pulau Pinang pada waktu itu.

Francis Light mendarat di kawasan berdekatan dengan Esplanade. Beliau telah menamakan pulau itu “Prince of Wales Island”, sempena nama Prince of Wales England pada waktu itu, iaitu King George IV.

Di tempat Francis Light mendarat, sebuah petempatan yang diberi nama ‘George Town’ telah dibina sempena nama raja Britain, King George III.

Sejarah Pulau Pinang tidak dapat lari dari sejarah Kedah

kerana Pulau Pinang pada asalnya adalah milik Sultan Kedah. Negeri ini mula menjadi rebutan pihak Inggeris pada zaman pemerintahan Sultan Kedah yang ke-19, iaitu Sultan Muhammad Jiwa Azilin Muazzam Shah II (1710-1778) dan sultan seterusnya.

Menurut catatan sejarah, semasa Sultan Muhammad Jiwa melantik Tengku Abdullah menjadi bakal sultan, berlaku pemberontakan pada tahun 1770. Ini adalah kerana Tengku Abdullah bukanlah berdarah raja tetapi hanyalah putera daripada gundik sultan.

Banyak orang besar dan kerabat diraja Kedah tidak bersetuju dengan perlantikan itu. Oleh itu, timbul pemberontakan dalam negeri yang terbahagi kepada beberapa puak yang menentang pemerintahan Sultan Muhammad Jiwa. Puak-puak yang menentangnya mengatur rancangan secara senyap-senyap. Mereka telah meminta pertolongan orang-orang Bugis.

Apabila orang-orang Bugis menyerang negeri Kedah, barulah baginda sedar bahawa puak yang menentang baginda ingin mengusir baginda dari Kedah. Akibatnya, Sultan Kedah dapat ditawan oleh angkatan Bugis yang bersatu dengan orang yang menentang sultan. Sultan Muhammad Jiwa terpaksa melarikan diri ke Kangar, Perlis.

Untuk mengembalikan negeri Kedah, baginda telah meminta pertolongan Inggeris. Sepucuk surat telah dihantar kepada pegawai-pegawai Syarikat Hindia Timur yang beribu pejabat di India termasuk seorang pedagang dari Madras bernama Francis Light.

Sebagai balasan, Sultan Kedah berjanji akan memberikan keutamaan berdagang di samping membenarkan Inggeris mendirikan gudang perniagaan di Kedah.

Francis Light amat tertarik hati dengan tawaran itu. Pada tahun 1771, Francis Light tiba bersama dengan angkatan perangnya. Dengan bantuan Inggeris, Sultan Muhammad Jiwa berjaya mendapatkan kembali negeri Kedah. Askar-askar Bugis berundur meninggalkan negeri itu. Sebuah kota di Kuala Kedah diberikan kepada Francis Light.

Pada akhir pemerintahan Sultan Muhammad Jiwa, hubungan negeri Kedah dengan Inggeris tidak baik. Ini berlaku apabila Edward Monckton dilantik menjadi wakil Inggeris pada tahun 1772.

Beliau berjanji akan memberikan perlindungan kepada sultan apabila negeri Kedah diserang oleh kuasa luar. Oleh itu pada 22 April, kota di Kuala Kedah diserahkan kepada Edward Monckton.

Walau bagaimanapun pada tahun 1772, Edward Monckton memberitahu Sultan Kedah bahawa Kompeni Inggeris tidak mahu membantu Kedah menentang musuhnya. Sultan menjadi amat marah. Walau bagaimanapun, baginda tidak dapat menghalau orang-orang Inggeris kerana mereka kuat dan perjanjian perdagangan sudah ditandatangani.

Apabila Sultan Abdullah Mukarram Shah (1778-1789) menggantikan ayahandanya, baginda berusaha memulihkan hubungan dengan Inggeris.

Kedatangan Inggeris sebenarnya hanyalah untuk menujuhkan gudang-gudang perniagaan di negeri Kedah. Ini bertujuan untuk mencari suatu tempat yang sesuai sebagai pusat perdagangan di rantau ini.

Pada tahun 1785, Francis Light telah menghadap Sultan Abdullah dan meminta baginda memberikan Pulau Pinang kepada Inggeris.

Secara kebetulan, Kedah sedang menghadapi ancaman Siam. Siam ialah musuh Kedah selain Burma, Bugis dan Acheh. Siam ingin menakluki Kedah kerana sultan enggan membayar bunga emas.

Kedatangan pihak Inggeris adalah tepat pada waktunya. Oleh itu, Sultan Abdullah telah bersetuju menyerahkan Pulau Pinang kepada Francis Light dengan syarat Inggeris akan melindungi negeri Kedah daripada sebarang ancaman kuasa luar.

Francis Light bersetuju dengan syarat itu. Sebenarnya persetujuan itu hanyalah untuk melegakan hati Sultan Abdullah

yang takut akan serangan Siam ke atas Kedah.

Pulau Pinang dibuka oleh Francis Light pada 11 Ogos 1786. Secara kebetulan, pada tarikh itu ialah hari ulang tahun keputeraan Raja England iaitu Prince of Wales.

Francis Light telah menukar nama Pulau Pinang kepada Pulau Prince of Wales, sempena nama Raja England itu. Ibu negeri Pulau Pinang pula diberi nama Georgetown sempena mengambil nama King George III.

Walau bagaimanapun, apabila Siam mengancam hendak menyerang Kedah sekali lagi, Francis Light mengambil sikap acuh tak acuh sahaja. Francis Light memberi alasan bahawa Kompeni Hindia Timur Inggeris di Culcutta tidak mahu memberikan perlindungan dan bantuan ketenteraan kepada Kedah.

Sultan Abdullah sungguh kesal dengan tindakan baginda yang terburu-buru memberikan Pulau Pinang kepada Inggeris tanpa mengkaji tujuan sebenar mereka. Sultan Abdullah menyimpan dendam terhadap Inggeris setelah baginda berjaya menahan serangan Siam dengan bantuan lanun-lanun.

Kemudian Sultan Abdullah hendak menyerang Inggeris di Pulau Pinang tetapi baginda kalah. Pada tahun 1791, Francis Light telah menandatangani surat perjanjian damai. Sultan Kedah dibayar 6,000 wang Sepanyol setiap tahun serta bayaran ganti rugi perniagaan.

Francis Light telah menjadi residen Pulau Pinang yang pertama. Di bawah pentadbiran Francis Light, Pulau Pinang telah berkembang menjadi pusat perdagangan yang terkenal di rantau Asia Tenggara selepas kejatuhan Melaka ke tangan Belanda.

Banyak peniaga bertumpu ke Pulau Pinang. Perniagaan di Pulau Pinang juga semakin maju. Di antara tahun 1786 hingga 1800, perdagangan dan jumlah penduduk Pulau Pinang berkembang dengan pesat sekali. Banyak pembaharuan telah dilakukan oleh Francis Light. Antaranya ialah mengenakan cukai yang rendah ke atas kapal-kapal dan perahu pedagang

asing, menghapuskan kegiatan lanun yang berkeliaran di perairan Pulau Pinang, menggalakkan pertanian dagangan dan lain-lain.

Pada tahun 1800, Kompeni Hindia Timur Inggeris telah memajak Seberang Prai daripada Sultan Kedah, Sultan Dhiauddin yang menggantikan Sultan Abdullah. Tujuan pemajakan ini adalah untuk menjadikan Seberang Prai sebagai kawasan perlindungan bagi keselamatan pelabuhan Pulau Pinang. Nama Seberang Prai kemudiannya ditukar kepada Province Wellesly, mengambil sempena nama Richard yang bergelar Marquis of Wellesly, gabenor jeneral British pada masa itu.

Dengan pemajakan Province Wellesly, Sultan Dhiauddin telah diberi sebanyak 4,000 wang Sepanyol. Ini bermakna Sultan Dhiauddin menerima daripada Kompeni Hindia Timur Inggeris sebanyak 10,000 wang Sepanyol setiap tahun; 6,000 pemajakan Pulau Pinang dan 4,000 pemajakan Province Wellesly.

Francis Light meninggal dunia pada tahun 1794. Beliau digantikan oleh Mejai MacDonald. Pengganti MacDonald pula ialah Sir George Leith.

Serentak dengan itu juga, jawatan residen dimansuhkan dan sebagai gantinya jawatan leftenan gabenor diperkenalkan. Oleh itu, leftenan gabenor Pulau Pinang yang pertama ialah Sir George Leith.

Pada tahun 1805, Pulau Pinang dinaikkan dari taraf residensi ke taraf presiden keempat. Perubahan ini meletakkan Pulau Pinang setaraf dengan Bombay, Madras dan Benggala. Pentadbiran Pulau Pinang diletakkan di bawah pengawasan gabenor jeneral ataupun kerajaan tertinggi di India.

Semasa pemerintahan Sultan Ahmad Tajuddin Halim Shah II (1804-1821), berlaku perselisihan faham dengan saudara-saudara baginda yang berkehendakkan bahagian masing-masing daripada wang 10,000 pemberian Kompeni Inggeris itu.

Perebutan ini akhirnya melibatkan Siam di mana Tunku Bishnu iaitu adinda Sultan Ahmad Tajuddin berasa sakit hati

dengan baginda lalu menyebelahi Siam untuk menentang baginda.

Maka berlaku pertempuran dengan Siam tanpa dibantu oleh Inggeris di Pulau Pinang. Siam berjaya menakluki Kedah pada tahun 1821. Sultan Kedah terpaksa melarikan diri ke Pulau Pinang dan berlindung di sana.

Siam yang menakluki Kedah telah menjalankan pemerintahan yang zalim sehingga banyak rakyat Kedah yang menderita. Akhirnya, Inggeris campur tangan dan Kedah telah kembali di bawah pemerintahan Sultan Ahmad setelah Siam tewas.

Pada tahun 1826, Pulau Pinang dimasukkan di bawah Negeri-negeri Selat bersama Melaka dan Singapura. Pusat pentadbiran Negeri-negeri Selat ini bertempat di Pulau Pinang.

Pada Jun 1826, suatu perjanjian telah ditandatangani di antara Kapten Burney yang mewakili Kompeni Hindia Timur Inggeris dengan Siam. Perjanjian itu dinamakan 'Perjanjian Burney'. Dalam perjanjian itu, Pulau Pinang diiktiraf sebagai jajahan takluk Inggeris. Perjanjian itu juga menandakan tamatnya pengaruh Siam ke atas Pulau Pinang.

Sejak itu, Pulau Pinang terus berkembang dengan pesatnya. Pulau Pinang menjadi pusat memungut dan mengagih barang-barang dagangan dan berurusran dengan Burma, Siam serta Sumatera Utara.

Kepentingan Pulau Pinang bertambah dengan terjumpanya bijih timah oleh Long Jaafar di Larut pada tahun 1848. Penemuan ini menyebabkan Pulau Pinang menjadi pembekal tenaga buruh India dan Cina kepada perusahaan bijih timah dan kemudiannya perusahaan getah.

Keagungan Pulau Pinang sebagai pelabuhan bertaraf antarabangsa mulai merosot dengan pembukaan pelabuhan Singapura pada 28 Januari 1819 oleh Sir Stamford Raffles.

Perkembangan ekonomi yang menggalakkan di Singapura menyebabkan kegemilangan Pulau Pinang mulai pudar. Pada tahun 1832, ibu negeri Negeri-negeri Selat telah dipindahkan ke

Singapura dan pentadbiran Negeri-negeri Selat tidak lagi berpusat di Pulau Pinang.

Pulau Pinang jatuh ke tangan Jepun pada Disember 1941. Ini memaksa Inggeris berundur dari negeri tersebut. Setelah Jepun menyerah kalah, Inggeris kembali menduduki semula Pulau Pinang.

Pada 1 Februari 1948, Persekutuan Tanah Melayu ditubuhkan. Ia mengandungi sembilan buah Negeri-negeri Melayu dan dua buah Negeri-negeri Selat iaitu Pulau Pinang dan Melaka. Akhirnya Malaysia ditubuhkan pada 16 September 1963.

KOMPLEKS TUN ABDUL RAZAK

Kompleks Tun Abdul Razak atau lebih dikenali dengan sebutan KOMTAR terletak di antara Jalan Maxwell, Jalan Perangin dan Jalan Magazine, di tengah-tengah bandar Georgetown, Pulau Pinang.

Bangunan KOMTAR mempunyai 65 tingkat dan merupakan bangunan yang paling tinggi di Malaysia setakat ini. Bangunan ini dibina pada 1 Januari 1974 apabila Tun Abdul Razak, Perdana Menteri Malaysia yang kedua melakukan perasmian penanaman cerucuk asasnya.

KOMTAR atau nama asalnya Pusat Perbandaran Bandaraya Pulau Pinang mula dirancang pembinaannya pada tahun 1963. Ini berlaku apabila pihak Majlis Bandaraya Georgetown melantik sebuah firma arkitek bernama Malayan Architeks Copartnership untuk membuat tinjauan cadangan membina sebuah kompleks penjaja dan pusat sivik di simpang di antara Jalan Perangin, Jalan Magazine dan Jalan Maxwell.

KOMTAR dibina di atas kawasan 11 hektar dan menelan

belanja keseluruhan RM 600 juta. Bangunan ini mengambil masa 11 tahun untuk siap.

Perasmian puncaknya di tingkat 65 telah dilakukan oleh Tuan Yang Terutama Yang Dipertua Negeri Pulau Pinang, Tun Datuk Dr. Haji Awang bin Hassan pada 1 Januari 1985.

Kompleks ini mengambil sempena nama Tun Abdul Razak, bekas Perdana Menteri Malaysia yang kedua.

SEKOLAH PENANG FREE

Sekolah Penang Free yang terletak di Jalan Church, Pulau Pinang merupakan sekolah yang pertama di Malaysia (ketika itu Persekutuan Tanah Melayu).

Sekolah ini dibuka dengan rasminya pada 20 Oktober 1816. Selain itu Sekolah Penang Free juga merupakan sekolah yang tertua di Malaysia dan masih digunakan sehingga hari ini. Penubuhannya adalah atas daya usaha seorang paderi Inggeris, R.S. Hutchings.

Beliaulah yang membuat rayuan kepada Kompeni Hindia Timur Inggeris supaya dibina sebuah sekolah untuk anak-anak yatim tanpa mengira bangsa. Pada 6 Februari 1816, seramai 6 orang ahli panel telah dibentuk untuk suatu jawatankuasa bagi merangka garis panduan tentang sekolah yang dicadangkan itu.

Sekolah itu mempunyai 25 orang murid sewaktu ianya mula-mula dibuka. Mereka diajar menggunakan bahasa Melayu,

India dan Cina. Bahasa Inggeris juga diajar kepada murid-murid yang berminat. Tiada sebarang yuran dikenakan.

Pada tahun 1817, pihak sekolah telah berjaya mengumpul sebanyak RM 12,000 hasil kutipan derma orang ramai. Pihak Kompeni Hindia Timur Inggeris menyumbangkan sebanyak RM 1,500. Wang tersebut adalah untuk membiayai pembesaran sekolah itu.

Pada tahun 1819, pihak Kompeni Hindia Timur Inggeris telah memberikan bantuan kewangan dan sebidang tanah untuk membina bangunan pertama Sekolah Penang Free.

TOKONG ULAR

Tokong Ular terletak di Sungai Kluang, kira-kira 14 kilometer dari bandar raya Georgetown. Tokong Ular ini amat terkenal di kalangan para pelancong luar negeri kerana terdapat beratus-ratus ekor ular berbisa yang jinak. Tokong Ular merupakan tempat pembiakan ular-ular bisa yang paling tua di negara ini. Tokong ular ini didirikan pada tahun 1850.

Tokong ini dibina untuk memperingati Char Soo Kong, seorang tokoh besar bagi penganut agama Buddha. Beliau dikatakan mempunyai keistimewaan mengubati pelbagai jenis penyakit.

Ular-ular yang terdapat di tokong ini juga telah hidup sejak beratus-ratus tahun dahulu dan telah membiak dengan banyaknya. Ular-ular yang mendiami tokong ini dikenali dengan nama 'Wagler Pit Viper' dianggap keramat oleh masyarakat Cina. Oleh itu ular itu dibiarkan berkeliaran di segenap sudut tokong itu tanpa sedikit pun menimbulkan rasa takut kepada para pengunjung.

Lebih aneh lagi, jumlah ular di tokong itu akan bertambah dengan banyaknya setiap kali menjelang perayaan Tahun Baru Cina dan semakin berkurangan apabila tiba musim panas.

Selain itu ular-ular ini mempunyai keistimewaan tersendiri. Ular-ular itu tidak bertelur seperti kebanyakan ular-ular lain, sebaliknya mengandung selama sembilan bulan sebelum melahirkan anak-anaknya.

Di tokong ini juga terdapat tiga buah meja perjamuan suci. Meja perjamuan di bahagian tengah dikhaskan untuk dewa Chor Soo Kong dan abangnya. Meja perjamuan di bahagian kiri dikhaskan untuk Dewi Kim Hua Foo Jin. Ibu-ibu mengandung yang menganut agama Buddha selalu berdoa kepada dewi ini supaya selamat melahirkan anak. Meja perjamuan di bahagian kanan pula adalah untuk Dewa Tay Chong Ong.

FORT CORNWALLIS

Fort Cornwallis adalah sebuah tempat yang bersejarah di Pulau Pinang. Ini adalah kerana tempat yang mula-mula diduduki oleh Inggeris di Pulau Pinang ialah Fort Cornwallis.

Pulau Pinang diduduki oleh Inggeris dengan rasminya pada 11 Ogos 1786. Tarikh pendudukan ini adalah sama dengan tarikh keputeraan Putera Charles. Oleh itu, Francis Light telah menggelarkan Pulau Pinang sebagai Pulau Princes of Wales.

Fort Cornwallis adalah sebuah kota. Kota yang tersergam indah ini dibina pada tahun 1808 hingga 1810. Kota ini dibina dengan menggunakan tenaga banduan.

Nama Fort Cornwallis diambil sempena nama seorang pegawai tentera British bernama Jeneral Charles Cornwallis yang menjadi gabenor jeneral India dari tahun 1786 hingga 1793. Cornwallis ialah pemimpin pasukan tentera British yang bertempur dengan orang-orang Amerika yang dipimpin oleh George Washington dalam perang Revolusi Amerika.

Dalam pertempuran itu pihak British telah kalah di mana

Jeneral Cornwallis sendiri telah menyerah diri kepada George Washington pada tahun 1781 di tempat bernama Yorktown. Maka tamatlah perang Revolusi Amerika itu dan tertubuhlah Amerika Syarikat.

Di kota ini terdapat beberapa pucuk meriam yang digunakan untuk membedil kapal-kapal musuh semasa zaman penjajahan dahulu. Antara meriam itu ialah Meriam Sri Rambai.

Meriam Sri Rambai mempunyai sejarahnya sendiri. Pada awal tahun 1606, meriam ini diberikan kepada Sultan Johor. Pada tahun 1613, meriam ini dibawa ke Aceh dan kekal di sana sehingga tahun 1795. Kemudian dibawa pula ke Kuala Selangor.

Pada tahun 1871, Meriam Sri Rambai dibawa pula ke Pulau Pinang. Sebelum sampai ke darat, meriam ini dibuang ke dalam laut berhampiran dengan Esplanade.

Menurut legenda, Meriam Sri Rambai mempunyai kuasa ghaib. Meriam ini tidak mahu timbul selepas dibuang walaupun berbagai usaha dilakukan untuk membawanya naik semula ke darat.

Usaha seorang wizurai Selangor berjaya menaikkan Meriam Sri Rambai ke darat.

MASJID KAPITAN KLING

Masjid Kapitan Kling terletak di persimpangan Jalan Pitt dengan Jalan Buckingham di bandar Pulau Pinang. Pembinaan masjid ini diilhamkan oleh seorang penganut Islam yang berasal dari India. Mereka telah menjalankan perdagangan di Pulau Pinang sejak pulau itu dibuka oleh penjajah Inggeris pada kurun ke-18.

Masjid Kapitan Kling dibina dengan usaha Chauder Mohudden. Chauder Mohudden ialah seorang India Muslim yang kaya. Beliau dilantik menjadi kapitan kling atau penghulu orang-orang India Muslim.

Kebenaran untuk mendirikan masjid ini di Jalan Pitt pada tahun 1800 diperolehi daripada Sir George Leith, leftenan gabenor Pulau Pinang ketika itu.

Masjid Kapitan Kling ini dibina pada tahun 1916. Arkitek yang bertanggungjawab mencipta reka bentuk masjid ini ialah H.A. Neubronner. Seni bina masjid ini berdasarkan reka bentuk masjid-masjid di utara India dan dengan lebih jelas menunjukkan pengaruh Moorish.

Masjid ini juga mempunyai bumbung berbentuk perabung lima. Menara yang terletak di sebelah timur masjid dibina terpisah dari bangunan masjid.

MASJID NEGERI

Masjid Negeri terletak di Jalan Air Hitam. Masjid ini dibina di atas kawasan seluas 4.45 hektar. Masjid Pulau Pinang dibina pada tahun 1977. Kerja-kerja pembinaannya mengambil masa kira-kira empat tahun. Batu asas masjid ini diletakkan dengan rasminya oleh Tuan Yang Dipertua Negeri Pulau Pinang, Tun Datuk Haji Sardon bin Haji Zubir.

Pada tahun 1980, istiadat perasmian masjid ini dijalankan oleh Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang Dipertuan Agong, Sultan Ahmad Shah. Masjid ini dapat menampung lebih kurang 5,000 orang jemaah.

Di masjid ini juga mempunyai dewan kuliah, perpustakaan, bilik mesyuarat dan menara setinggi kira-kira 51.8 meter. Pemandangan bandar raya Georgetown dapat dilihat dari menara ini. Bangunan masjid ini merupakan seni bina yang paling moden di Pulau Pinang.

MUZIUM NEGERI

Muzium Negeri terletak di bandar raya Georgetown di Lebuh Farquhar. Muzium ini mengandungi bahan sejarah yang berbentuk gambar, peta dan carta.

Di bilik sejarah Pulau Pinang, pengunjung dapat melihat dokumen-dokumen dan gambar-gambar lama mengenai perkembangan pulau itu. Sebuah bilik di dalam muzium ini mempamerkan pakaian dan kelengkapan pengantin perempuan Cina.

Di bilik lain pula terdapat alat-alat untuk penanaman padi dan menangkap ikan, pakaian lama, kereta antik, perabot antik dan mata wang lama. Terdapat juga sebuah bilik khas yang menunjukkan haiwan-haiwan Malaysia seperti burung, ikan, ular dan serangga. Di bilik atas terdapat sebuah dewan besar yang digunakan untuk pelbagai jenis pameran seperti pameran lukisan dan pameran setem lama.

Di bahagian luar muzium ini terdapat patung Francis Light, kereta api dan kereta antik. Tujuan patung Francis Light ini

dibina adalah untuk memperingati Francis Light, orang yang bertanggungjawab memajukan Pulau Pinang.

Francis Light dilahirkan di Suffolk, England. Beliau adalah bekas pegawai tentera laut dan pernah berperang dalam Peperangan Tujuh Tahun. Apabila peperangan tamat, Francis Light telah menjadi kapten kapal untuk firm Jourdain, Sullivan dan de Souza di Madras. Francis Light meninggal dunia pada 21 Oktober 1794. Kuburnya terletak di Jalan Northam.

TOKONG BUDDHA

Di negeri Pulau Pinang terdapat banyak tokong. Antara tokong yang terkenal ialah Wat Chayamangkalaran, iaitu **tokong Buddha** yang terkenal.

Tokong ini terletak di Lorong Burmah dan dibina mengikut seni bina Thai. Sebuah patung Buddha menghiasi ruang tengah tokong ini. Patung ini dalam keadaan berbaring. Ukuran panjang patung ini ialah 33 meter dan merupakan patung yang kedua terpanjang di dunia.

Selain daripada Wat Chayamangkalaran, terdapat juga Tokong Kuan In Tong atau Kuan Yin Ting. Tokong yang berusia lebih 155 tahun ini merupakan tokong tertua sekali di Pulau Pinang manakala Tokong Kek Lok Si merupakan tokong yang terindah sekali di Asia Tenggara. Tokong ini setinggi 30 meter.

Tokong ini mempunyai keistimewaan di mana terdapat dua reka bentuk. Bahagian bawah bangunan ini dibina mengikut bentuk pagoda Burma sementara bahagian atasnya mengikut bentuk pagoda Siam.

KUIL NATTUKKHOTAI CHETIAR

Kuil Nattukkhotai Chetiar ialah kuil yang terbesar di Pulau Pinang. Kuil ini terletak di Jalan Air Terjun. Setiap hari kuil ini menjadi tumpuan penganut-penganut agama Hindu, lebih-lebih lagi pada hari perayaan.

Pada hari Thaipusam, sebuah patung iaitu Dewa Subramaniam yang dihiasi dengan zamrud, berlian, emas dan perak di mana ianya dibawa dari Kuil Sri Mariamman.

Kuil Sri Mariamman terletak di Jalan Queen. Kuil ini dibina pada tahun 1953. Kuil ini dipenuhi dengan ukiran-ukiran patung.

BUKIT BENDERA

Bukit Bendera merupakan salah satu tempat peranginan di atas bukit yang paling menarik. Kereta api Bukit Bendera disediakan untuk menaiki bukit yang tingginya 821 meter itu.

Suatu perkara yang membanggakan ialah kereta api ini merupakan satu-satunya sistem kereta api menaiki bukit yang seumpamanya baik di Pulau Pinang, di Malaysia maupun di rantau ini.

Pemandangan di atas Bukit Bendera sungguh menarik dan mempesonakan. Di puncak bukit terdapat masjid, kedai makan, balai polis, taman permainan dan taman burung.

Di sepanjang perjalanan mendaki bukit, kita dapat melihat pemandangan sekitar Pulau Pinang di samping tumbuhan semula jadi yang menakjubkan.

Bukit Bendera sebenarnya terdiri daripada beberapa buah bukit yang terletak di tengah-tengah Pulau Pinang. Bukit Bendera adalah salah sebuah bukit yang tertinggi di sini. Bukit ini juga dikenali sebagai Penang Hill.

Menurut cerita, nama Bukit Bendera dikatakan berasal daripada kisah pada zaman Inggeris. Ketika pemerintahan Inggeris dahulu, Bukit Bendera menjadi perhatian dan kebanggaan orang-orang Inggeris.

Ketika pemerintahan Inggeris itu, bendera Union Jack telah dikibarkan di atas Bukit Bendera. Bendera itu dipasang di atas bangunan Bel Rediro. Sekarang rumah itu telah dijadikan banglo kerajaan untuk tetamu khas dan orang-orang kenamaan.

Ketika itu Bukit Bendera belum mempunyai nama lagi. Ini menyebabkan penduduk di sekitar kawasan itu sukar untuk memberikan jawapan apabila ada orang yang bertanya tentang tempat itu.

Disebabkan keadaan itu, penduduk di situ memanggil tempat tersebut sebagai Bukit Bel Rediro. Oleh sebab perkataan itu agak panjang dan sukar disebut, lama-kelamaan penduduk di situ memanggilnya Bukit Bendera sahaja dan nama itu kekal sehingga hari ini.

Setelah negara kita mencapai kemerdekaan, kerajaan Pulau Pinang telah mengekalkan nama tempat itu sebagai Bukit Bendera. Panggilan tersebut dikekalkan kerana nama Bukit Bendera sudah terkenal pada masa itu.

Kereta api 'Funicular' (ditarik dengan kabel) Bukit Bendera telah dibuka untuk kegunaan orang ramai pada 21 Oktober 1923. Walau bagaimanapun kereta api ini telah dirasmikan oleh gabenor Negeri-negeri Selat ketika itu iaitu Sir Lawrence Guillemard pada 1 Januari 1924.

Sistem kereta api Bukit Bendera mempunyai kisahnya tersendiri. Sebelum adanya perkhidmatan kereta api ke puncak bukit itu, timbul kesukaran untuk mendaki bukit peranginan yang menjadi tumpuan utama lebih 100 tahun dahulu.

Sebelum adanya perkhidmatan kereta api ke Bukit Bendera, para pengunjung menggunakan kuda, usungan atau tandu yang dipikul oleh orang. Ketika itu kebanyakaan orang yang mengunjungi Bukit Bendera terdiri daripada orang-orang Barat dan golongan kaya tempatan.

Pada suatu ketika, apabila wabak malaria dan demam cacar menular di Pulau Pinang, banyak orang Barat dan orang kaya tempatan tinggal di Bukit Bendera sehingga berbulan-bulan lamanya.

Sebenarnya, sejarah tentang kereta api Bukit Bendera ini bermula lebih kurang 160 tahun lalu apabila pada tahun 1827, tiga orang Eropah berpakaat untuk menjalankan projek kereta api menaiki Bukit Bendera.

Walau bagaimanapun usaha mereka bertiga iaitu John Hoim, A.Wilson dan tuan punya Syarikat Mersars D. Logan yang mengendalikan projek tersebut di mana pelancarannya pada tahun 1907 telah menemui kegagalan.

Sungguhpun demikian, hasil ilham ketiga-tiga orang Eropah tadi telah diteruskan oleh pentadbir Inggeris. Bahkan selepas Perang Dunia Pertama, kerajaan Inggeris mengambil alih projek kereta api itu.

Setelah Perang Dunia Pertama tamat pada tahun 1918, kerajaan British telah mengambil keputusan untuk membelanjakan RM 1,573,266 untuk membina landasan kereta api itu. Usaha itu menggunakan tenaga buruh seramai 750 orang ketika penaklukan Jepun ke atas Tanah Melayu, perkhidmatan kereta api ini terpaksa ditutup. Walau bagaimanapun pada 26 Jun 1942, perkhidmatan tersebut dibuka semula kepada orang ramai.

JAMBATAN PULAU PINANG

Projek *Jambatan Pulau Pinang* diilhamkan oleh Perdana Menteri Malaysia yang kedua, iaitu Tun Abdul Razak bin Hussain. Jambatan yang menelan belanja RM 850 juta ini adalah sepanjang 13.5 kilometer.

Jambatan Pulau Pinang ini adalah yang terpanjang di Malaysia dan Asia dan merupakan yang ketiga terpanjang di dunia selepas Jambatan Lake Ponchar Traine (36 kilometer) dan jambatan Virginia State's Chesapeake Bay (29 kilometer) di Amerika Syarikat.

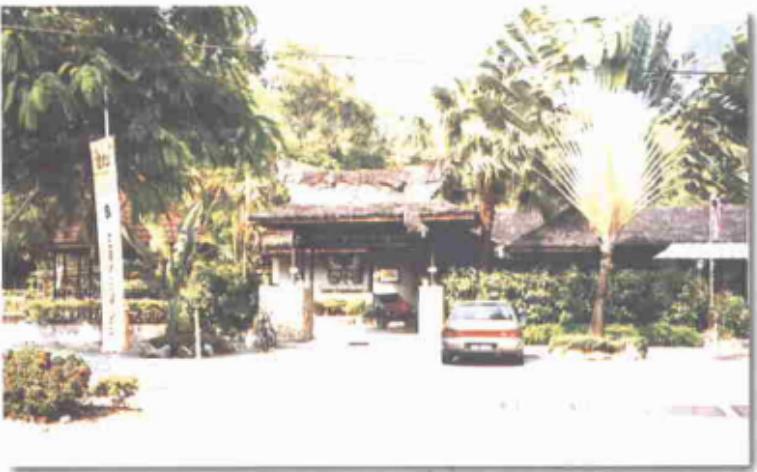
Pembinaan jambatan ini dimulakan pada 1 Januari 1982 dan siap sepenuhnya pada 15 Julai 1985. Jambatan ini dibuka kepada orang ramai pada 14 September 1985 yang menghubungkan Prai di tanah besar ke Glugor di Pulau Pinang.

Bahagian yang terletak di atas air ialah 8.4 kilometer. Jambatan ini juga membawa suatu talian elektrik di atasnya yang menghubungkan stesen kuasa Prai dengan Pulau Pinang.

Jalan raya di atas jambatan ini mengandungi empat lorong. Persediaan telah dibuat untuk menambahkan dua lorong lagi bagi menjadikan enam lorong pada masa hadapan kelak.

Ketinggian di bahagian tengah jambatan ini ialah 101 meter untuk memudahkan pelayaran kapal-kapal yang mempunyai tiang layar setinggi 30 meter. Ketinggian di bahagian lain ialah kira-kira 33 meter.

Jambatan ini digunakan pertama kalinya oleh Perdana Menteri, Datuk Seri Dr. Mahathir Mohamad yang meramandu kereta Proton Saga pada 3 Ogos 1985. Jambatan ini dibuka secara rasmi pada 14 September 1985. Semua kenderaan yang menggunakan jambatan ini dikehendaki membayar tol.

TAMAN RAMA-RAMA

Taman Rama-rama Teluk Bahang terletak kira-kira 20 kilometer dari Georgetown. Di sini terdapat beribu-ribu ekor kupu-kupu dan berpuluhan-puluhan spesies rama-rama dari dalam dan luar negeri.

Taman Rama-rama ini mula dibuka kepada orang ramai pada 21 Mac 1986. Taman yang seluas 0.8 hektar ini turut memelihara pelbagai jenis serangga lain seperti kala jengking, kumbang besar, belalang gergasi dan serangga ranting.

Terdapat juga sebuah sarang labah yang diimport dari England. Para pelawat dapat melihat kegiatan lebah madu dalam sarang itu melalui kaca.

Satu lagi keistimewaan yang terdapat di taman ini adalah sebuah sangkar tersembul di mana pelawat-pelawat berpeluang untuk mengamati rama-rama keluar dari kepompongnya semasa proses pembiakan kupu-kupu.

Taman ini diperindah lagi dengan berbagai-bagai jenis

tumbuhan hijau dan bunga-bunga yang menarik, air terjun, titi kayu, terowong batu dan sebuah kolah teratai.

Di bilik pameran pula, pengunjung berpeluang melihat pameran rama-rama serta membeli pelbagai jenis cenderamata.

TAMAN KOTA LAMA

Taman Kota Lama atau Esplanade ialah tempat yang terkenal dengan warung-warung yang menjual pelbagai jenis makanan. Antara makanan yang paling popular di Pulau Pinang ialah nasi kandar, kue tiau goreng, mi Hokkien, laksa Penang dan rojak pasembur.

Di Taman Kota Lama terdapat sepucuk meriam yang dianggarkan lebih 400 tahun usianya. Adalah dipercayai meriam lama tersebut adalah milik Raja Johor yang pertama, iaitu Sultan Alauddin Riayat Shah.

Banyak ahli sejarah tempatan mengatakan meriam lama itu adalah peninggalan kerajaan Inggeris di Pulau Pinang sewaktu Francis Light menjadi pengasas Pulau Pinang (1786).

Walau bagaimanapun ada pendapat mengatakan meriam lama itu milik orang Aceh. Menurut cerita, meriam yang diperbuat daripada tembaga asli itu pernah menjadi milik Aceh setelah Johor yang bersekutu dengan Portugis di Melaka dapat ditakluki.

Meriam itu dinamakan ‘Meriam Lada Secupak’. Nama itu diberikan oleh Raja Acheh, iaitu Sultan Alauddin Riayat Shah.

Sultan Alauddin Riayat Shah yang mengetuai serangan ke Kota Seluyut di Johor Lama memerintahkan supaya Sultan Alauddin Riayat Shah ditangkap. Sultan Alauddin bersama meriam istiadat kebesaran Johor itu dibawa ke Acheh. Meriam itu berada di Acheh selama 158 tahun.

Meriam Lada Secupak yang beratnya 150 kilogram itu adalah buatan Turki. Panjangnya ialah 5 meter dan ukuran lilitnya ialah 48 sentimeter.

Semasa Acheh diserang Bugis, Meriam Lada Secupak dilarikan semula ke Johor. Meriam itu dirampas semula oleh Raja Acheh (Sultan Alauddin Riayat Shah) dan dikurniakan kepada Sultan Ibrahim di Selangor dan disimpan di Istana Melawati.

Apabila Pulau Pinang dibuka, Meriam Lada Secupak dipindahkan ke rumah gabenor Pulau Pinang. Meriam itu kemudiannya diletakkan di Taman Kota sehingga hari ini.

TAMAN BOTANIKAL

Taman Botanikal juga dikenali dengan nama Taman Air Terjun. Taman ini terletak 8 kilometer dari pusat bandar raya.

Taman seluas 30 hektar ini menjadi tumpuan para pelancong tempatan dan luar negeri. Taman Botanikal ini mula dibina secara berperingkat-peringkat sejak tahun 1884 dan dipenuhi dengan tumbuh-tumbuhan tropika. Di taman ini juga mempunyai tidak kurang daripada 1,000 spesies pokok.

Taman Botanikal dikelilingi oleh bukit-bukit yang menghijau. Air terjun yang dingin menambahkan lagi keistimewaannya, terutamanya kepada pengunjung yang inginkan ketenangan dan kedamaian.

Walau bagaimanapun, pengunjung terpaksa berhati-hati kerana di sini terdapat banyak monyet liar yang sering mengambil barang-barang kepunyaan pengunjung jika tidak berhati-hati.

TAMAN BURUNG PULAU PINANG

Taman Burung Pulau Pinang terletak di Jalan Todak Seberang Jaya, Seberang Prai. Taman Burung ini dibuka pada tahun 1988 dan merupakan taman burung yang pertama di Malaysia.

Taman seluas kira-kira 2 hektar itu, terletak berhampiran dengan Sungai Prai dan mempunyai lebih 300 jenis burung dari dalam dan luar negeri. Di samping itu juga, di sekitar taman ini mempunyai pemandangan semula jadi yang indah.

MENARA JAM BESAR

Menara Jam Besar Pulau Pinang terletak di bulatan Lebuh Light hingga Lebuh Pantai. Menara ini mempunyai catatan sejarah tersendiri dan masih berdiri megah sehingga sekarang.

Sebelum Kompleks Tun Abdul Razak (KOMTAR) dibina, bangunan yang tertinggi di Pulau Pinang ialah Menara Jam Besar Pulau Pinang. Pembinaan Menara Jam Besar yang berusia lebih 90 tahun ini adalah sempena perayaan Jubli Intan Queen Victoria pada zaman penjajahan Inggeris di negeri itu, iaitu pada tahun 1897.

Jam besar itu telah dihadiahkan oleh seorang jutawan terkenal iaitu Cheah Chen Eok sempena merayakan Jubli Intan Queen Victoria itu. Beliau menderma RM 35,000 untuk tujuan mengecat serta mengindahkan menara setinggi kira-kira 20 meter itu. Menara jam itu telah memberi kemudahan kepada masyarakat tempatan untuk memanfaatkan masa dengan sebaik mungkin.

Menara jam itu mempunyai pintu masuk di bahagian bawah, di samping empat permukaan yang menjadi daya tarikan pelancong yang melawat negeri ini.

BATU FERINGGI

Pantai Batu Feringgi adalah di antara pantai yang menjadi tumpuan pengunjung termasuk pelancong tempatan dan luar negeri.

Keindahan pantai yang bersih serta pemandangan cantik, menarik minat pengunjung yang datang ke Pulau Pinang. Pelbagai kemudahan disediakan, termasuk hotel bertaraf antarabangsa.

Di samping mandi-manda, terdapat juga kemudahan melancong sambil menikmati keindahan alam di kawasan berkenaan.

BATU MAUNG

Batu Maung di pinggir pantai Bayan Lepas, memiliki misteri tentang kewujudan namanya. Batu ini dikatakan begitu dihormati dan dipuja oleh penganut-penganut Buddha.

Biasanya mereka akan mengadakan upacara keramaian di sisi batu itu setiap tahun. Keramaian itu hanya dilakukan oleh para pengikut agama Buddha yang dikatakan mendewa-dewakan batu itu dan menganggapnya sebagai batu pembawa tuah.

Batu itu kelihatan menyerupai sebuah kapal yang tersadai di pinggir pantai. Haluan depan perahu itu menghala ke laut dan bahagian belakang pula menghala ke arah daratan Bayan Lepas.

Tiang layarnya sudah patah dan muatan kapal itu dikatakan telah berubah menjadi batu. Menurut cerita penduduk tempatan, pada setiap hari minggu seluruh kawasan itu didatangi bau yang memaungkan hidung dan memeritkan tekak.

Selepas hari minggu, bau maung itu hilang. Walau

bagaimanapun bau maung itu boleh hilang tidak dapat dijelaskan. Bau maung yang datang dari arah kapal batu itu dikatakan dapat dihidu pada setiap hari minggu.

Seluruh penduduk di situ dan juga Kampung Bayan Lepas serta kawasan sekitarnya dapat menghidu bau maung itu. Oleh itu, tempat itu dinamakan Batu Maung.

KEPALA BATAS

Salah suatu tempat yang terkenal di Seberang Prai ialah *Kepala Batas*. Terdapat suatu cerita bagaimana nama Kepala Batas itu wujud. Menurut cerita, Kepala Batas wujud ketika pemerintahan Inggeris. Ketika itu ada seorang Inggeris yang dikenali dengan nama 'Tuan Paip'.

Gelaran itu diberikan kepadanya kerana beliau sangat suka menghisap paip. Tuan Paip itu dikatakan membuka beratus-ratus hektar ladang getah yang terletak kira-kira 3.2 kilometer dari pekan Kepala Batas sekarang.

Ladang getahnya itu dikendalikan oleh beratus-ratus tenaga kerja, terutamanya kaum India. Oleh kerana kedudukan ladang getah itu agak jauh dari jalan yang menghubungkannya dengan tempat lain, beliau mendarahkan pekerjanya membina sebatang jalan.

Jalan itu bermula dari kawasan ladang getah menuju ke permukaan jalan besar. Tujuannya adalah untuk memudahkan pekerja-pekerjanya membawa masuk dan keluar susu-susu

getah yang diproses di Berek Jawa yang terletak jauh dari tempat itu.

Pekerja-pekerja di ladang getah itu bekerja siang dan malam untuk menyiapkan jalan itu. Mereka hanya menggunakan cangkul untuk membuat jalan itu. Jalan itu tidak besar, hanya dapat dilalui oleh pejalan kaki. Di hujung jalan itu dibina 'kepala'. Bentuknya adalah seperti sebuah bukit kecil.

Bagi penduduk Pulau Pinang dan Kedah, perkataan 'batas' bermakna jalan, manakala di bahagian hujungnya dipanggil kepala. Itulah sebabnya tempat itu mereka namakan Kepala Batas dan nama itu kekal sehingga hari ini.

MAK MANDIN

Pulau Pinang mempunyai beberapa buah kawasan perindustrian yang maju seperti pusat perdagangan bebas Bayan Lepas dan kawasan perusahaan Prai. Satu lagi kawasan yang terkemuka ialah *Mak Mandin*.

Kini beratus-ratus kilang beroperasi di kawasan Mak Mandin yang menawarkan peluang pekerjaan kepada penduduk tempatan. Mak Mandin terletak tidak jauh dari Sungai Prai dan berdekatan dengan Ampang Jajar.

Menurut cerita, asal-usul nama Mak Mandin dikatakan berasal daripada nama tiga orang perompak. Tiga orang perompak itu ialah Mad, Man dan Din. Ketika itu, ketiga-tiga orang perompak itu sangat terkenal. Mereka amat ditakuti kerana mereka ialah banduan yang telah melarikan diri dari penjara.

Sejak berita ketiga-tiga perompak itu dapat melarikan diri tersebar luas, penduduk kampung berasa bimbang akan keselamatan mereka.

Pihak polis juga tidak berdiam diri. Ketiga-tiga orang perompak itu dikatakan bersembunyi di kawasan belukar berdekatan Sungai Prai.

Hampir semua penduduk takut akan perompak itu. Ke mana sahaja mereka pergi, mereka akan menceritakan kisah Mad, Man dan Din. Polis juga apabila ditanya akan menjawab, "Kami sedang mencari Mad, Man dan Din."

Berikutan gerakan besar-besaran memburu perompak itu, ketiga-tiga orang perompak itu dikatakan melarikan diri ke utara untuk bersembunyi. Selepas itu, penduduk di situ tidak tahu lagi ke mana perompak-perompak itu melarikan diri.

Berikutan peristiwa itu, kawasan itu semakin terkenal sehingga mendapat 'Madmandin', percantuman ketiga-tiga nama perompak itu. Akhirnya perkataan Madmandin itu bertukar menjadi 'Mak Mandin' sahaja dan kekal sehingga hari ini.

MUZIUM PERHUTANAN

Muzium Perhutanan ini terletak dalam Rimba Rekreasi di Teluk Bahang, kira-kira 24 kilometer dari pusat bandar. Muzium ini merupakan muzium perhutanan yang pertama di Malaysia.

Muzium ini dibahagikan kepada tujuh bahagian. Satu bahagian menunjukkan lapan jenis hutan utama yang terdapat di Malaysia. Satu bahagian lagi menunjukkan hasil-hasil keluaran daripada perusahaan perhutanan seperti kayu balak, rotan, buah-buahan, bunga, herba dan rumput.

Terdapat juga pameran serangga, rama-rama dan lain-lain haiwan kecil. Barang-barang kraftangan yang diperbuat daripada rotan dan buluh juga dipamerkan. Pengunjung juga dapat melihat bagaimana pokok-pokok ditanam melalui tayangan video dan slaid.

Muzium ini dibina untuk menunjukkan kepada orang ramai tentang jenis-jenis tumbuhan semula jadi yang terdapat di Malaysia.

GEREJA ST. ANNE

Gereja St. Anne ini terletak di Kampung Ceruk Tuk Kun, tidak jauh dari jalan raya Bukit Mertajam ke Kulim. Gereja ini terkenal kerana dua sebab.

Pertama, dalam kawasan gereja ini telah dijumpai seketul batu bundar granit yang besar berukuran kira-kira 2 meter. Di bahagian atas tepi batu ini terdapat beberapa baris transkripsi tulisan India kuno yang dipercayai ditulis dalam bahasa Pali. Ini menunjukkan kawasan ini pernah didiami oleh orang India pada zaman dahulu.

Kedua, pada setiap minggu hujung bulan Julai, beribu-ribu orang penganut agama Kristian dari seluruh Malaysia datang ke gereja ini untuk bersembahyang kepada St. Anne.

St. Anne ialah wali dalam agama Kristian. Mereka bersembahyang kepada St. Anne untuk mendapatkan pertolongan dan restu daripadanya.

PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PULAU PINANG

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang

Tingkat 2, Dewan Sri Pinang,
10200 Lebuh Light, Pulau Pinang.

Tel: 04 - 2622523

04 - 2622255

Fax: 04 - 2628820

Waktu Perkhidmatan:

Selasa - Sabtu :	9.00 pagi - 5.00 petang
Ahad :	9.30 pagi - 1.00 petang
Isnin :	Tutup

PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PULAU PINANG

SEJARAH RINGKAS DAN PERKHIDMATAN

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang telah memulakan perkhidmatannya pada bulan Januari 1973 sebaik sahaja ia mengambil alih pengurusan Perpustakaan Umum Pulau Pinang. Perbadanan telah ditugaskan untuk menyediakan kemudahan dan perkhidmatan Perpustakaan Awam bagi semua golongan masyarakat di Negeri Pulau Pinang dan memperluaskan penggunaan maklumat-maklumat dan bahan-bahan di dalam negeri ini.

Sebelum Perbadanan mengambil alih Perpustakaan Umum Pulau Pinang, perpustakaan ini merupakan sebuah perpustakaan beryuran di mana ahli-ahlinya dikenakan bayaran yuran masuk dan bayaran yuran tahunan. Apabila Perbadanan mengambil alih ia telah berusaha untuk memperbaiki perkhidmatan perpustakaan sebagai Perpustakaan Awam. Keputusan telah diambil untuk memberikan perkhidmatan percuma kepada penduduk Pulau Pinang.

Langkah positif yang telah diambil oleh Perbadanan bagi mengadakan perkhidmatan percuma ialah dengan menghapuskan bayaran yuran tahunan. Perbadanan hanya mengenakan bayaran wang cagaran untuk berdaftar sebagai ahli dan akan dikembalikan sebaik sahaja seseorang berhenti menjadi ahli. Pendaftaran baru bermula pada bulan April 1973.

Mulai pada bulan Julai 1975 Perbadanan sekali lagi telah mengambil langkah yang dinamik demi mempertingkatkan lagi mutu perkhidmatan dengan mengecualikan pembayaran wang cagaran bagi pendaftaran ahli yang terdiri daripada pelajar dan kanak-kanak. Semua wang cagaran yang dikenakan bagi ahli kanak-kanak dan pelajar sebelum ini telah dikembalikan kepada mereka. Sambutan dari orang ramai adalah memuaskan.

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang yang dahulunya dipanggil sebagai Perbadanan Perpustakaan Umum Pulau Pinang tetapi kini Umum telah ditukarkan kepada Awam. Keputusan bagi penukaran ini telah dibuat semasa Mesyuarat Perbadanan yang diadakan pada 14hb. September, 1985. Mulai bulan Oktober 1992, Perbadanan Perpustakaan

Awam Pulau Pinang mengikut Penang Public Library Rules (Amendment) 1991 telahpun melaksanakan sistem pembayaran pendaftaran dan yuran tahunan kepada ahli-ahlinya.

Dengan Pindaan Enakmen ini satu eksesais mendaftar semula telah dijalankan dengan hantaran surat pemberitahuan kepada ahli-ahli yang sedia ada secara berperingkat-peringkat. Kategori-kategori keahlian perpustakaan telah ditukar kepada Kategori Keahlian Kanak-kanak, Kategori Keahlian Dewasa dan Kategori Keahlian Keluarga. Di bawah sistem ini juga wang cengkeram ahli dewasa yang sedia ada ditukar menjadi yuran pendaftaran secara automatik dan semua ahli diberi pengecualian daripada membayar yuran tahunan pada tahun pertama. Tindakan ini adalah diharapkan sebagai satu insentif untuk menggalakkan orang ramai menjadi ahli perpustakaan. Dengan ini bilangan keahlian perpustakaan akan meningkat dari masa ke semasa.

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang kini sedang berkembang pesat dengan perancangan projek-projek yang menyeluruh untuk semua golongan rakyat Pulau Pinang tidak kira sama ada di bandar ataupun di desa. Sehingga kini Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang adalah terdiri daripada Perpustakaan Pusat di Dewan Sri Pinang, Perpustakaan-perpustakaan Cawangan di Butterworth, Bukit Mertajam, Perpustakaan Kanak-kanak di Jalan Scotland dan Perpustakaan Cawangan Jawi. 8 unit Perpustakaan Bergerak kini memberi perkhidmatan di seluruh negeri Pulau Pinang, 3 unit berkhidmat di sebelah Pulau dan 5 unit berkhidmat di Seberang Perai. Dengan kerjasama dan bantuan pihak Jawatankuasa Kemajuan Dan Keselamatan Kampung, 14 buah Perpustakaan Desa telah ditubuhkan. Perpustakaan-perpustakaan Desa yang dimaksudkan adalah bertempat di Telok Tempoyak, Telok Ayer Tawar, Bukit Teh, Penanti, Kg. Lima Kongsi, Kg. Sg. Bakau, Kg. Sg. Burong, Kg. Alma, Telok Kumbar, Perpustakaan Kanak-kanak di Gat Lebuh Macallum, Sg. Dua, Ladang Lada, Tasek Junjong dan Permatang Kuang. Dengan bantuan dan kerjasama semua pihak, adalah diharapkan lebih banyak lagi Perpustakaan Desa dapat ditubuhkan.

Perbadanan juga telah mengambil alih daripada PERDA sebanyak 7 buah Perpustakaan Desa Kampung Tradisional PERDA. Perpustakaan-perpustakaan desa Kg. Tradisional yang dimaksudkan adalah Perpustakaan

Desa Kg. Tradisional Kubang Menderong, Perpustakaan Desa Kg. Tradisional Permatang Rotan, Perpustakaan Desa Kg. Tradisional Pekan Darat, Perpustakaan Desa Tradisional Tasek, Perpustakaan Desa Kg. Tradisional Tasek, Perpustakaan Desa Kg. Tradisional Ekor Kucing, Perpustakaan Desa Kg. Tradisional Sungai Duri dan Perpustakaan Pusat Pertumbuhan Desa Sungai Acheh.

Projek Perpustakaan Negeri yang bertempat di Seberang Jaya dijadualkan siap pada bulan December, 1997. Di bawah Rancangan Malaysia Ketujuh projek-projek cadangan adalah merangkumi penubuhan Perpustakaan Cawangan, Perpustakaan Desa, Perpustakaan Pekan dan Bergerak yang akan memberi perkhidmatan kepada semua lapisan masyarakat di Negeri Pulau Pinang ini. Kesemua projek-projek yang telah dirancangkan adalah bertujuan untuk melahirkan masyarakat yang gemar membaca.

PERKHIDMATAN KEMUDAHAN DAN AKTIVITI PERKHIDMATAN PINJAMAN

Perbadanan ada menyediakan berbagai-bagai jenis buku dalam Bahasa Malaysia dan Bahasa Inggeris untuk pinjaman ahli-ahli perpustakaan yang berdaftar. Koleksi pinjamannya diadakan berasingan untuk kanak-kanak dan dewasa dan koleksi ini terbahagi kepada dua kumpulan iaitu fiksyen dan bukan fiksyen.

Perbadanan juga menyediakan pinjaman berkelompok untuk badan-badan yang membuat permohonan dan juga ditawarkan kepada tempat-tempat yang tidak dilawati oleh Perpustakaan Bergerak.

PERKHIDMATAN RUJUKAN DAN PERKHIDMATAN PENASIHAT PEMBACA

Perkhidmatan ini boleh membantu semua pengguna-pengguna perpustakaan yang menghadapi masalah untuk mendapat maklumat mengenai sesuatu perkara atau bahan-bahan perpustakaan dan apa-apa masalah yang dihadapi sewaktu menggunakan perpustakaan.

Buku-buku rujukan ada disediakan untuk kegunaan di dalam

perpustakaan sahaja dan bukan dipinjam untuk bacaan di rumah. Buku-buku ini terbahagi kepada bahagian-bahagian berikut:-

- a) Buku Rujukan Am: Mengandungi buku-buku rujukan biasa yang terdiri dari bahan-bahan rujukan seperti ensiklopedia, kamus dan lain-lain lagi. Buku-buku ini terbahagi kepada dua kumpulan iaitu kanak-kanak dan dewasa. Ia terbuka untuk kegunaan orang ramai.
- b) Rujukan Terhad : Mengandungi buku-buku rujukan yang penuh ilustrasi dan gambar, majalah siri terbaru yang dijilid, laporan tahunan, surat khabar yang dijilid dan lain-lain lagi. Untuk menggunakan semuanya semua pembaca mesti memohon melalui borang.
- c) Koleksi Khas : Mengandungi buku-buku nadir, dan buku-buku rujukan yang sangat mahal harganya. Permohonan untuk menggunakan mesti dibuat melalui borang.
- d) Koleksi Pulau Pinang: Terdiri dari bahan-bahan mengenai Pulau Pinang yang diterbitkan di Pulau Pinang dan ditulis oleh penulis-penulis Pulau Pinang. Permohonan untuk menggunakan mesti dibuat melalui borang.
- e) Koleksi Khas Malaysia : Terdiri dari bahan-bahan mengenai Malaysia dan permohonan mesti dibuat melalui borang.
- f) Koleksi Orang Perseorangan : Mengandungi bahan-bahan yang berguna untuk penyelidikan yang dihadiahkan oleh orang perseorangan seperti Koleksi Lim Keong Lay. Permohonan mesti dibuat melalui borang.

PERKHIDMATAN PINJAMAN ANTARA PERPUSTAKAAN

Ini dijalankan untuk memperkemas dan melicinkan lagi perkhidmatan rujukan. Perbadanan dapat membantu mendapatkan bahan-bahan atau maklumat yang diperlukan oleh pembaca dari perpustakaan lain sekiranya maklumat tersebut tidak ada di perpustakaan. Selain dari itu Perbadanan juga membenarkan lain-lain perpustakaan meminjam bahan-bahan dari Perbadanan melalui perkhidmatan ini.

PERKHIDMATAN RIZAB

Perkhidmatan ini dapat membantu pembaca yang memerlukan bahan-bahan perpustakaan yang dipinjam oleh orang lain ataupun bahan-bahan yang belum diporses dan diedarkan untuk pinjaman. Permohonan mesti dibuat

melalui borang-borang yang disediakan dan pembaca akan diberitahu melalui pos sekiranya bahan yang diminta sudah ada.

PERKHIDMATAN AKHBAR DAN MAJALAH

Akhbar-akbar di dalam Bahasa Malaysia, Bahasa Inggeris, Bahasa Cina dan Bahasa Tamil ada disediakan untuk bacaan dan rujukan. Majalah untuk pinjaman dan rujukan juga disediakan.

PERKHIDMATAN REPROGRAFI

Kemudahan ini diadakan untuk kegunaan orang ramai. Ia boleh digunakan bila-bila masa sewaktu perpustakaan dibuka. Bayaran yang dikenakan mengikut ukuran kertas yang digunakan.

PERKHIDMATAN INTERNET

Perbadanan juga menyediakan perkhidmatan Internet untuk orang ramai mulai pada bulan Mac 1997. Perkhidmatan ini memberi kemudahan mengakses maklumat melalui komputer.

PERKHIDMATAN OPAC (PERKHIDMATAN KATALOG ATAS TALIAN)

OPAC adalah kunci kepada maklumat bibliografi yang terdapat dalam koleksi perpustakaan. Melalui perkhidmatan OPAC ini, pengguna perpustakaan boleh mengakses dan mendapatkan maklumat mengenai bahan yang dikehendaki dengan mudah. Ini adalah bertujuan bagi memenuhi keperluan penyelidikan, ilmu pengetahuan serta pembelajaran.

PERKHIDMATAN AKTIVITI TAMBAHAN

Aktiviti-aktiviti yang dijalankan oleh Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang adalah seperti berikut:-

- a) Kelab Rekreasi : Kelab ini ada menyediakan berbagai-bagai jenis alat permainan seperti catur, scrable, saidina dan lain-lain lagi untuk ahli-ahli kelab ini. Permainan-permainan ini hanya boleh digunakan di perpustakaan sahaja. Kelab ini terbuka kepada kanak-kanak, pelajar dan orang dewasa yang berdaftar sebagai ahli perpustakaan.

- b) Tayangan filem : Terbuka kepada orang ramai sama ada ahli perpustakaan atau tidak. Filem-filem yang ditayangkan berupa filem rencana, filem mengenai pelajaran ataupun mengenai sesuatu cerita. Tayangan ini diadakan di perpustakaan secara persendirian ataupun bersama dengan pihak lain.
- c) Sesi bercerita : Halaman ini adalah khas untuk kanak-kanak di mana kakitangan perpustakaan ataupun orang luar yang dijemput oleh perpustakaan mengendalikan halaman ini. Cerita-cerita yang dipersembahkan adalah cerita-cerita yang diambil dari buku yang terdapat di perpustakaan. Slaid, transparensi dan carta-carta akan digunakan sewaktu bercerita.
- d) Sudut kraf tangan : Kakitangan perpustakaan ataupun orang luar akan dijemput mengendalikan sudut kraf tangan ini. Kerja-kerja tangan seperti melukis, membuat patung (puppet) dan berbagai-bagai lagi akan diajar kepada kanak-kanak. Terbuka kepada semua kanak-kanak sama ada ahli ataupun tidak.
- e) Pameran buku : Perbadanan mengadakan pameran buku-buku berhubung dengan pelbagai perkara untuk menarik perhatian pembaca-pembaca kepada bahan-bahan yang baru mereka minati.
- f) Aktiviti-aktiviti galakan membaca : Mengadakan bengkel, seminar, ceramah dan aktiviti-aktiviti yang berkaitan dengan galakan membaca.

PERKHIDMATAN PINJAMAN BERKELOMPOK

Perkhidmatan Pinjaman Berkelompok adalah bertujuan untuk memberi kemudahan pinjaman bahan-bahan bacaan kepada badan-badan dan juga institusi-institusi tertentu. Jumlah bahan yang boleh dipinjamkan pada satu-satu masa adalah di antara 150 - 250 naskhah buku.

PERKHIDMATAN PERPUSTAKAAN BERGERAK

Perkhidmatan Perpustakaan Bergerak ke seluruh Negeri Pulau Pinang adalah dicadangkan untuk memberi perkhidmatan perpustakaan kepada bandar-bandar kecil dan kawasan-kawasan luar bandar yang jauh daripada Perpustakaan Negeri atau Cawangan atau yang tidak disediakan perpustakaan Cawangan kerana jumlah penduduknya terlalu kecil.

Perpustakaan-Perpustakaan Bergerak ini melawat di seluruh Negeri Pulau Pinang pada masa-masa tertentu yang telah ditetapkan. Terlebih dahulu iaitu sekali dalam tiap-tiap dua minggu. Kekerapan lawatan ini boleh ditambah sekiranya jumlah unit perpustakaan bergerak yang sedia ada ditambah lagi ataupun selepas tempat perhentian yang mempunyai sambutan yang baik diganti dengan Perpustakaan biasa.

Tiap-tiap unit bergerak mempunyai tempat-tempat perhentian yang tertentu mengikut jadual masing-masing seperti yang terdapat di dalam jadual perjalanan Perpustakaan Bergerak. Tiap-tiap perhentian dilawati dua minggu sekali dan had masa perhentian untuk satu-satu tempat ialah di antara satu jam hingga satu hari berdasarkan kepada jumlah pengguna. Mana-mana tempat yang tidak mendapat sambutan, perkhidmatan akan dibatalkan dan digantikan dengan tempat yang baru.

Koleksinya adalah terdiri dari buku fiksyen dan bukan fiksyen dan juga majalah untuk kanak-kanak dan dewasa. Perpustakaan Bergerak cuma mempunyai bahan untuk pinjaman sahaja dan tidak mempunyai bahan rujukan.

PERKHIDMATAN PERPUSTAKAAN DESA

Perkhidmatan perpustakaan Desa telah lama diberikan oleh negeri-negeri yang lain. Bagi Perbadanan Perkhidmatan Perpustakaan Desa ini merupakan kali yang pertama diadakan.

Perkhidmatan Perpustakaan Desa juga boleh disediakan di kawasan perhentian Perpustakaan Bergerak yang mendapat sambutan sangat baik sehingga dianggap perkhidmatan lebih dari sekali dalam 2 minggu perlu disediakan, iaitu perhentian Perpustakaan Bergerak ini diganti dengan Perpustakaan Desa. Perbadanan akan memberi pengawasan yang rapi kepada perpustakaan-perpustakaan desa yang ditubuhkan. Untuk menambahkan koleksi asas yang telah diperuntukkan kepada Perpustakaan Desa, Perbadanan akan memberi pinjaman Berkelompok dari masa ke semasa.

Perpustakaan Cawangan Butterworth

**Perbadanan Perpustakaan Awam
Pulau Pinang**
 Cawangan Butterworth,
 No:9, Jalan Pantai,
 12000 Butterworth,
 Pulau Pinang.
 Tel: 04-3232831

Perpustakaan Cawangan Butterworth

Perpustakaan Cawangan Butterworth telah lama ditubuhkan sebagai Perpustakaan Umum Butterworth yang diuruskan oleh satu Jawatankuasa. Apabila Perbadanan ditubuhkan ia telah mengambil alih pengurusan perpustakaan ini dalam bulan Oktober 1973 sebagai perpustakaan cawangannya.

Waktu Perkhidmatan

Selasa - Sabtu	:9.30 am. - 5.00 pm.
Ahad	:9.30 am. - 5.00 pm.
Isnin dan cuti am ditutup	

**Perpustakaan Cawangan
Kanak-Kanak Pulau Pinang**

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang
Perpustakaan Cawangan Kanak-Kanak Pulau Pinang,
No 11 Jalan Scotland,
10450 Pulau Pinang.
Tel: 04-2287010

Perpustakaan Cawangan Kanak-Kanak Pulau Pinang

Perpustakaan kanak-kanak telah ditubuhkan pada 22 Mei 1991 dengan kelulusan Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri Pulau Pinang. Satu Jawatankuasa Perpustakaan Kanak-kanak telah dibentuk di mana Yang Amat Berbahagia Puan Chui Kah Peng telah dilantik sebagai Penaung dan Yang Berbahagia Puan Zainab bte Abdul Kader sebagai Pengerusi. Jawatankuasa ini telah diberi mandat untuk menyelaraskan dan menjayakan projek Perpustakaan Kanak-kanak ini serta mengumpul bantuan kewangan untuk penyelenggaraan perpustakaan ini.

Pada bulan Januari 1993 Jawatankuasa Perpustakaan Kanak-kanak telah dijadikan sebuah Jawatankuasa di bawah bidang kuasa Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang. Kini pengendalian Perpustakaan Kanak-kanak ini adalah di bawah tanggungjawab Perbadanan di mananya merupakan salah satu daripada cawangan perpustakaan di bawah

Pentadbiran Perbadanan.

Perpustakaan Kanak-kanak Pulau Pinang yang ditempatkan di Bangunan No. 11, Jalan Scotland, Pulau Pinang merupakan sebuah bangunan kerajaan dua tingkat yang telah memulakan perkhidmatannya pada 28 Julai, 1993.

Tujuan perpustakaan diadakan ialah untuk mengadakan satu pusat khas untuk kanak-kanak yang berumur di antara 3 - 15 tahun supaya dapat menyemai minat membaca, mencungkil serta mengasah bakat mereka supaya menjadi warganegara yang minat membaca, kreatif dan produktif.

Tugas utama perpustakaan ini ialah untuk membina program perpustakaan yang menyeronokkan dan berkesan kepada pengguna-penggunanya. Program dan aktiviti-aktiviti yang dijalankan berkait rapat dengan pembinaan dan perkembangan kanak-kanak.

**Perpustakaan
Cawangan Jawi**

**Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang
Cawangan Jawi
14200 Sungai Jawi,
Seberang Perai Selatan,
Pulau Pinang.
Tel: 04-5824224**

Waktu Perkhidmatan:

Selasa - Sabtu : 9.30 am. - 5.00 pm.
Ahad : 9.30 am. - 1.40 pm.
Isnin dan cuti am ditutup.

Perpustakaan Cawangan Jawi

Perpustakaan Cawangan Jawi telah dibina di Sungai Jawi, Daerah Seberang Perai Selatan, iaitu di antara pekan Sungai Bakap dan Nibong Tebal selepas menerima sekeping tanah dari kerajaan seluas 0.6 ekar.

Perpustakaan cawangan Jawi telah dibuka kepada orang ramai pada 21hb. Februari 1995. Walau bagaimanapun pendaftaran untuk menjadi ahli hanya dibuka pada 7hb. Mac 1995.

Penubuhan Perpustakaan Awam Cawangan Jawi adalah untuk menggalakkan masyarakat di Daerah Seberang Perai Selatan menggunakan

perpustakaan dan menjadikan perpustakaan sebagai satu aset penting dalam mencapai matlamat dan wawasan negara. Selain dari itu, perpustakaan ini juga bertujuan untuk menanam minat membaca di kalangan penduduk setempat bagi mempermudahkan lagi penyebaran ilmu pengetahuan.

LOKASI BAHAN

Bangunan Perpustakaan Awam Cawangan Jawi merupakan sebuah bangunan besar dua tingkat yang dilengkapi dengan pelbagai bahan bacaan sama ada dalam bentuk media cetak atau bukan cetak.

Di tingkat bawah bangunan terdapat dua kaunter iaitu kaunter pertanyaan dan juga kaunter peminjaman serta pemulangan buku. Di tingkat ini juga terdapat buku-buku untuk bahagian kanak-kanak dan juga rak-rak yang mana majalah diletakkan. Selain dari itu, terdapat juga sebuah bilik untuk aktiviti-aktiviti kanak-kanak.

Sementara di tingkat atas pula terdapat buku-buku pinjaman untuk golongan dewasa, buku-buku rujukan, sebuah bilik alat pandang dengar, bilik mesyuarat dan juga sebuah pejabat pentadbiran.

PERKHIDMATAN

Perkhidmatan-perkhidmatan yang ditawarkan di Perpustakaan Awam Cawangan Jawi adalah seperti berikut:

- * Perkhidmatan pinjaman
- * Perkhidmatan rujukan
- * Perkhidmatan penasihat pembaca
- * Perkhidmatan akhbar dan majalah
- * Perkhidmatan pandang dengar
- * Perkhidmatan multi media
- * Perkhidmatan kelab aktiviti
- * Perkhidmatan repografi
- * Perkhidmatan pinjaman berkelompok
- * Perkhidmatan aktiviti-aktiviti tambahan untuk kanak-kanak
- * Perkhidmatan perpustakaan bergerak

PENUBUHAN PERPUSTAKAAN DESA

PENGENALAN

Perpustakaan Desa adalah merupakan perpustakaan yang ditubuhkan di kawasan luar bandar terutama di kawasan-kawasan yang jauh daripada Perpustakaan Pusat, Cawangan dan yang tidak dapat dilawati oleh Perpustakaan Bergerak atas sebab-sebab tertentu. Perpustakaan Desa juga boleh ditubuhkan di tempat-tempat di mana perpustakaan cawangan tidak disediakan kerana jumlah penduduknya terlalu kecil.

Perpustakaan Desa juga boleh disediakan di kawasan-kawasan perhentian Perpustakaan Bergerak yang mendapat sambutan baik sehingga dianggap perkhidmatan yang lebih dari sekali dalam 2 minggu perlu disediakan, iaitu perhentian Perpustakaan Bergerak ini diganti dengan Perpustakaan Desa.

PERANAN PERBADANAN

Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang adalah diberi tanggungjawab bagi perkembangan dan kemajuan perpustakaan di seluruh negeri Pulau Pinang termasuk penubuhan perpustakaan-perpustakaan Desa. Sebagai usaha untuk menyediakan sebanyak mungkin peluang bacaan kepada penduduk-penduduk di kawasan luar bandar bagi menambah ilmu pengetahuan mereka dan mempertingkatkan kehidupan mereka. Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang telah mengambil daya inisiatif untuk mengadakan sebanyak mungkin Perpustakaan Desa. Saranan kerajaan untuk mempertingkatkan pencapaian pendidikan pelajar-pelajar di kawasan luar bandar boleh tercapai melalui penubuhan Perpustakaan Desa yang dapat menyediakan bahan-bahan bacaan yang memberi manfaat.

Penubuhan Perpustakaan Desa memerlukan bantuan dan sokongan daripada beberapa pihak tertentu. Yang Pertama Ahli Dewan Undangan Negeri kawasan yang berminat dan menyokong penubuhan Perpustakaan Desa diikuti dengan sokongan Jawatankuasa Kemajuan Dan Keselamatan Kampung yang sudi memberi ruangan untuk dijadikan Perpustakaan Desa.

Jabatan-jabatan lain yang menunjukkan minat dan sokongan seperti Pejabat-pejabat Daerah dan Pejabat Kemajuan Negeri juga telah menghasilkan penubuhan Perpustakaan Desa. Akhir sekali juga orang-orang kampung memberi perkhidmatan untuk mengendalikan Perpustakaan

Desa juga tidak dilupakan. Tanpa sokongan dan bantuan semua pihak tersebut di atas, Perpustakaan Desa tidak dapat ditubuhkan. Penyelarasan dan kerjasama perlu diadakan di semua peringkat bagi membantu dalam perancangan selanjutnya ke arah meningkatkan pembangunan perpustakaan desa. Dengan cara ini satu rangkaian kerja terhadap pembangunan perpustakaan di negeri-negeri dapat diadakan dengan lebih sistematik dan berkesan.

PERLAKSANAAN/PENGURUSAN PERPUSTAKAAN DESA

Penyediaan Ruang/Bangunan

Kemudahan ruang-ruang yang sedia ada boleh digunakan untuk Perpustakaan Desa. Ia boleh dikenalpasti dengan kerjasama penduduk-penduduk kampung atau melalui Jawatankuasa Kemajuan Dan Keselamatan Kampung. Di antara bangunan-bangunan yang sedia ada yang boleh dijadikan Perpustakaan Desa ialah Balai Raya, Dewan Serbaguna dan sebagainya.

Bangunan-bangunan ini tidak perlu diubahsuai dengan menggunakan peruntukan yang banyak, cukup sekadar dapat menampung jumlah bahan yang diperlukan, ruang untuk membaca dan kaunter untuk seorang atau dua orang kakitangan yang mengendalikan perpustakaan.

Kakitangan

Bagi memastikan Perpustakaan Desa dapat memberikan perkhidmatan yang efektif, tenaga pekerja tempatan disyorkan. Ini adalah lebih sesuai kerana keadaannya yang dapat memahami kehendak masyarakat setempat. Tenaga sukarela disyorkan kerana Perpustakaan Desa boleh dianggap sebagai projek komuniti di mana tenaga dan sokongan orang-orang kampung diperlukan untuk menjayakannya. Perbadanan akan mengambil kakitangan sambilan yang mempunyai kelulusan SRP atau SPM dengan pembayaran elauan. Latihan asas akan diberi sebelum diambil untuk bertugas dan Latihan Lanjutan akan diberi dari masa ke semasa jika perlu oleh Perbadanan. Sementara itu Perbadanan akan membayar satu elauan kepada pekerja tempatan yang dilantik untuk pengendalian Perpustakaan Desa itu.

Kakitangan yang dilantik bertugas perlu menyimpan data-data

penting seperti rekod keahlian, kutipan wang pendaftaran dan yuran tahunan. Data-data penting mengenai perpustakaan ini akan digunakan sebagai asas untuk mengukur dan menilai prestasi projek dan perkhidmatan yang disediakan.

Koleksi

Bagi menjamin penggunaan koleksi yang maksimum oleh penduduk-penduduk, keperluan khusus pengguna-pengguna setempat perlu diambil kira di dalam menentukan saiz minimum dan jenis koleksi perpustakaan desa. Koleksi asas akan dibekalkan oleh Perbadanan yang merupakan buku-buku fiksyen dan bukan fiksyen, buku rujukan dan majalah. Tambahan ke koleksi ini akan dilakukan oleh Perbadanan secara pinjaman berkelompok yang boleh diberi untuk sesuatu tempoh dari masa ke semasa. Jumlah naskhah untuk pinjaman ini boleh dipersetujui di antara kedua-dua pihak, iaitu pihak JKKK dan Perbadanan sendiri.

PERKHIDMATAN

Jenis Perkhidmatan

Perkhidmatan-perkhidmatan asas seperti berikut akan diberikan:

- a. Pinjaman buku.
- b. Bacaan ringan seperti majalah (Anak-anak kampung yang telah berjaya dalam kehidupan digalakkan supaya menyumbang sebagai membals budi kepada kampung mereka).
- c. Bahan-bahan rujukan seperti kamus, buku panduan, brosur-brosur pelancongan dan penerangan (Bahan-bahan ini boleh diperolehi melalui Jabatan Pelancongan dan Penerangan).
- d. Mengadakan aktiviti-aktiviti yang sesuai untuk kanak-kanak dan dewasa.

KEAHLIAN DAN PENDAFTARAN

Pengguna-pengguna boleh berdaftar dengan Perpustakaan Desa di bawah kategori-kategori keahlian Dewasa, Kanak-kanak atau keluarga. Keahlian adalah percuma.

WAKTU PEMBUKAAN

Waktu Pembukaan adalah terserah kepada JKKK untuk menentukannya. Ini adalah kerana ada kemungkinan pada waktu-waktu tertentu tidak ramai pengguna. Satu jadual perkhidmatan perlu disediakan untuk memudahkan pengguna-pengguna yang akan mendapat faedah daripada perkhidmatan yang disediakan. Perbadanan akan memberi nasihat ke atas waktu pembukaan sekiranya diperlukan.

ADAKAH TEMPAT/KAWASAN ANDA BERSEDIA UNTUK MENUBUHKAN PERPUSTAKAAN DESA?

Pihak Jawatankuasa Kemajuan Dan Keselamatan Kampung (JKKK) adalah diminta untuk menghubungi Perbadanan. Pihak Perbadanan akan membantu dalam penyelenggaraan penubuhan Perpustakaan Desa di kawasan anda.

PERKEMBANGAN PENUBUHAN PERPUSTAKAAN DESA

Perpustakaan-perpustakaan Desa yang telah ditubuhkan termasuklah Perpustakaan Desa Bukit Teh, Penanti, Kampung Lima Kongsi, Sungai Bakau dan Sungai Burong. Kerajaan Persekutuan melalui Perpustakaan Negara Malaysia telah memainkan peranan yang penting dalam usaha penubuhan perpustakaan-perpustakaan desa ini. Di bawah Rancangan Malaysia Keenam Perpustakaan-perpustakaan Desa Bukit Teh dan Kampung Lima Kongsi telah diberi peruntukan sejumlah RM10,000.00 setiap satu untuk Koleksi buku dari Kerajaan Persekutuan. Pihak Jawatankuasa Kemajuan Dan Keselamatan Kampung setempat telah memberikan bantuan dan kerjasama dalam menjayakan penubuhan Perpustakaan-Perpustakaan Desa ini.

Untuk maksud penubuhan Perpustakaan Desa Penanti, Perpustakaan Negara Malaysia telah membantu Perbadanan untuk mendapatkan sumbangan daripada Telekom Malaysia Berhad.

Perpustakaan Desa Bukit Teh

Perpustakaan Desa Bukit Teh yang bertempat di Dewan JKKK Bukit Teh telah memulakan perkhidmatannya pada 8 Julai 1994 apabila upacara pembukaan rasminya telah disempurnakan oleh Y.A.B. Ketua Menteri

Pulau Pinang, Dr. Koh Tsu Koon. Sokongan, bantuan dan kerjasama yang telah diberikan oleh Pejabat Daerah Seberang Perai Tengah dan JKKK Bukit Teh telah membantu menjayakan penubuhan Perpustakaan Desa Bukit Teh ini.

Perpustakaan Desa Penanti

Pihak Telekom Malaysia Berhad telah menyumbangkan sejumlah RM30,000.00 untuk tujuan penubuhan Perpustakaan Desa Penanti. Sumbangan yang diperolehi telah digunakan untuk pembelian alat-alat kelengkapan berserta Koleksi buku Perpustakaan. Perpustakaan Desa Penanti ini telah dirasmikan oleh Yg. Bhg. Prof. Tan Sri Dato' Dr. Mohd. Rashdan bin Haji Baba, Pengerusi Eksekutif Telekom Malaysia Berhad pada 3 Ogos 1994.

Perbadanan mengucapkan syabas kepada ADUN kawasan Penanti yang telah memberi sumbangan untuk pembinaan bangunan Dewan JKKK ini di mana Perpustakaan Desa Penanti ditempatkan dan juga terima kasih kepada pihak Pejabat Daerah Seberang Perai Tengah yang telah membenarkan Perbadanan menggunakan sebahagian daripada Dewan JKKK ini untuk dijadikan Perpustakaan Desa. Pihak JKKK Kubang Semang dan Sungai Semambu telah memberi kerjasama, bantuan dan sokongan mereka yang gigih di mana Perpustakaan Desa Penanti telah dapat ditubuhkan.

Pihak Perbadanan merakamkan setinggi terima kasih kepada Telekom Malaysia Berhad ke atas sumbangan yang tidak ternilai itu dan mengharapkan pihak-pihak swasta yang lain dapat meneladani langkah positif dan murni yang telah diambil oleh Telekom Malaysia Berhad.

Perpustakaan Desa Sungai Bakau

Perpustakaan Desa Sungai Bakau telah dirasmikan oleh Y.B. Tuan Haji Ibrahim bin Yaakob, Pengerusi Perbadanan Perpustakaan Awam Pulau Pinang pada 22 Oktober 1994. Koleksi untuk Perpustakaan Desa ini adalah sumbangan daripada Syarikat Harfa Sdn. Bhd. Pihak Bank Pertanian Malaysia Cawangan Nibong Tebal juga telah memberikan sumbangan buku untuk Perpustakaan Desa Sungai Bakau ini. Usahasama pihak JKKK Sungai Bakau dan Pejabat Daerah Seberang Perai Selatan berserta dengan

sumbangan koleksi buku-buku dari Syarikat Harfa Sdn. Bhd. telah menjayakan penubuhan Perpustakaan Desa Sungai Bakau ini.

Perpustakaan Desa Sungai Burong

Perpustakaan Desa Sungai Burong telah dirasmikan pembukaannya pada 13 Januari 1995 oleh Y.B. Dr. Hilmi bin Haji Yahaya, Ahli EXCO Kerajaan Negeri Pulau Pinang merangkap Pengurus Jawatankuasa Infrastruktur dan Kemudahan Awam. Pengurus Tan Mark Book Centre Sdn. Bhd. telah memberi sumbangan untuk koleksi buku Perpustakaan Desa ini. Perbadanan merakamkan setinggi terima kasih kepada JKKK Sungai Burong, Pejabat Daerah Barat Daya serta pengurus Tan Mark Book Centre Sdn. Bhd. ke atas sokongan dan bantuan ke arah penubuhan Perpustakaan Desa Sungai Burong ini.

Perpustakaan Bergerak

PERKHIDMATAN PERPUSTAKAAN BERGERAK

Perkhidmatan Perpustakaan Begerak diadakan di seluruh negeri Pulau Pinang bertujuan memberi perkhidmatan perpustakaan kepada penduduk-penduduk di bandar-bandar kecil dan kawasan-kawasan luar bandar yang jauh dari perpustakaan negeri atau cawangan. Sehingga kini 8 unit perpustakaan bergerak memberi perkhidmatan di seluruh negeri Pulau Pinang.

Perkhidmatan perpustakaan ke kawasan-kawasan luar bandar dan bandar-bandar kecil itu melalui Perpustakaan Bergerak akan memanfaatkan penduduk-penduduknya terutama pelajar-pelajar yang memerlukan bahan-bahan bacaan tambahan. Dengan perkhidmatan perpustakaan ini adalah diharapkan Perbadanan dapat mempertingkatkan lagi prestasi pelajar-pelajar di luar bandar dan tahap pencapaian yang tinggi dapat dicapai.

Waktu Perkhidmatan:
Perpustakaan Bergerak
 9.30 pagi - 4.30 petang.

PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PULAU PINANG

ALAMAT PERPUSTAKAAN DESA

1. Perpustakaan Desa Telok Tempoyak
d/a Dewan JKKK Telok Tempoyak,
11960 Bayan Lepas,
Pulau Pinang.
2. Perpustakaan Desa Telok Ayer Tawar
d/a Pejabat JKKK,
Kawasan Permatang Kucing,
Jalan Besar,
Telok Ayer Tawar,
13030 Seberang Perai,
Pulau Pinang.
3. Perpustakaan Desa Bukit Teh
d/a Dewan JKKK Bukit Teh,
14020 Bukit Mertajam,
Seberang Perai Tengah,
Pulau Pinang.
4. Perpustakaan Desa Penanti
d/a Dewan JKKK Mukim 20,
Kubang Semang,
14400 Bukit Mertajam,
Seberang Perai Tengah,
Pulau Pinang.
5. Perpustakaan Desa
Kampung Lima Kongsi
d/a Dewan JKKK,
Kampung Lima Kongsi,
14200 Sungai Bakap,
Seberang Perai Selatan,
Pulau Pinang.
6. Perpustakaan Desa Sungai Burong
d/a Sekolah Agama Sungai Burong,
11000 Pulau Pinang.
7. Perpustakaan Desa
Kampung Sungai Bakau
d/a Dewan JKKK Sungai Bakau,
14320 Nibong Tebal,
Seberang Perai Selatan,
Pulau Pinang
8. Perpustakaan Desa Kampung Alma
d/a Dewan JKKK,
Kawasan Kampung Alma,
Kampung Kijang dan Ladang Alma
14020 Bukit Mertajam,
Seberang Perai Tengah,
Pulau Pinang
9. Perpustakaan Kanak-kanak Gai
Lebuh Macallum
Tingkat 11, Blok 354,
Gai Lebuh Macallum,
10300 Pulau Pinang.
10. Perpustakaan Desa Telok Kumbar
d/a Gerai JKKK,
Kampung Nelayan,
11920 Telok Kumbar,
Pulau Pinang.
11. Perpustakaan Desa Ladang Lada
d/a Balai Raya Ladang Lada,
11200 Pulau Pinang.
12. Perpustakaan Desa Sungai Dua
d/a Dewan JKKK Sungai Dua,
13800 Butterworth,
Seberang Perai Utara,
Pulau Pinang.
13. Perpustakaan Desa Tasek Junjung
d/a Dewan JKKK Tasek Junjung,
14120 Simpang Empat,
Pulau Pinang.
14. Perpustakaan Desa Permatang Kuang
d/a Dewan Orang Ramai,
Permatang Kuang,
13100 Penaga, Butterworth,
Pulau Pinang.

**PERPUSTAKAAN-PERPUSTAKAAN DESA PERDA DIAMBIL
ALIH OLEH PERBADANAN PERPUSTAKAAN AWAM PULAU
PINANG PADA TAHUN 1996**

1. Perpustakaan Desa
 Kampung Tradisional
 Kubang Menderong.
 d/a Dewan Gerakan
 Masyarakat Kubang
 Menderong,
 13300 Tasik Gelugor,
 Seberang Perai Utara.
- 2 Perpustakaan Desa
 Kampung Tradisional Permatang Rotan
 d/a Dewan Gerakan Masyarakat.
 Permatang Rotan,
 13500 Permatang Pauh,
 Seberang Perai Tengah.
3. Perpustakaan Desa
 Kampung Tradisional Pekan Darat
 d/a Dewan Gerakan Masyarakat.
 Pekan Darat,
 Permatang Tok Jaya,
 13300 Butterworth.
4. Perpustakaan Desa
 Kampung Tradisional Tasek
 d/a Dewan Gerakan Masyarakat.
 Padang Lalang,
 14120 Simpang Empat.
 Seberang Perai Selatan.
5. Perpustakaan Desa
 Kampung Tradisional Ekor Kucing
 d/a Dewan Gerakan Masyarakat.
 Kampung Tradisional Ekor Kucing
 13300 Tasek Gelugor.
 Seberang Perai Utara.
6. Perpustakaan Desa.
 Kampung Tradisional Sungai Duri,
 d/a Dewan Gerakan Masyarakat.
 Kampung Tradisional Sungai Duri,
 14200 Sungai Bakap,
 Seberang Perai Selatan.
7. Perpusatakaan Pusat
 Pusat Pertumbuhan Desa Sungai Aceh
 d/a Pusat Khidmat ADUN, Sungai
 Aceh,
 Gerai PERDA,
 14310 Nibong Tebal,
 Seberang Perai Selatan.

Perpustakaan Desa Kampung Lima Kongsi

Perpustakaan Desa Kampung Lima Kongsi
d/a Dewan JKKK,
Kampung Lima Kongsi,
14200 Sungai Bakap,
Seberang Perai Selatan,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa Kampung Lima Kongsi

Perpustakaan Desa Kampung Lima Kongsi telah memulakan perkhidmatannya pada 13 Ogos 1994. Perasmian telah disempurnakan oleh Y.B. Dato' Dr. Ibrahim Saad, Timbalan Ketua Menteri Pulau Pinang. Sokongan, bantuan dan kerjasama yang telah diberikan oleh pihak Pejabat Daerah Seberang Perai dan juga JKKK Kampung Lima Kongsi telah membantu menghasilkan penubuhan Perpustakaan Desa Kampung Lima Kongsi ini.

Perpustakaan Desa

Perpustakaan Desa Telok Tempoyak
d/a Dewan JKKK Telok Tempoyak,
11960 Bayan Lepas,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa Kampung Alma
d/a Dewan JKKK,
Kawasan Kampung Alma,
Kampung Kijang dan Ladang Alma,
14020 Bukit Mertajam,
Seberang Perai Tengah,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa

**Perpustakaan Desa Bukit Teh,
d/a dewan JKKK Bukit Teh,
14020 Bukit Mertajam,
Seberang Perai Tengah,
Pulau Pinang.**

**Perpustakaan Desa Telok Ayer Tawar
d/a Pejabat JKKK,
Kawasan Permatang Kucing,
Jalan Besar,
Telok Ayer Tawar,
13030 Seberang Perai,
Pulau Pinang.**

Perpustakaan Desa

Perpustakaan Desa Sungai Burong
d/a Sekolah Agama Sungai Burong,
11000, Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa Penanti
d/a Dewan JKKK Mukim 20,
Kubang Semang,
14400 Bukit Mertajam,
Seberang Perai Tengah,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa

Perpustakaan Desa Ladang Lada
d/a Balai Raya Ladang Lada,
11200 Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa Kampung Sungai Bakau
d/a Dewan JKKK Sungai Bakau,
14320 Nibong Tebal,
Seberang Perai Selatan,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa

**Perpustakaan Desa Telok Kumbar,
d/a Gerai JKKK,
Kampung Nelayan,
11920 Telok Kumbar,
Pulau Pinang.**

**Perpustakaan Kanak-kanak Gat
Lebuh Macallum
Tingkat 11, Blok 354,
Gat Lebuh Macallum,
10300 Pulau Pinang.**

Perpustakaan Desa

Perpustakaan Desa Tasek Junjong
d/a Dewan JKKK Tasek Junjong,
14120 Simpang Empat,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa Sungai Dua
d/a Dewan JKKK Sungai Dua,
13800 Butterworth,
Seberang Perai Utara,
Pulau Pinang.

Perpustakaan Desa

Perpustakaan Desa Permatang Kuang
d/a Dewan Orang Ramai,
Permatang Kuang,
13100 Penaga, Butterworth,
Pulau Pinang.